โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

โครงการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ในพื้นที่เป้าหมาย การพัฒนามหาวิทยาลัย

สนองพระราชดำริ

รายงานผลการดำเนินงาน
ประจำปี 2566

โดย

หน่วยงาน สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
พฤษภาคม พ.ศ.2566

คำนำ

ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทรัพยากรสำคัญอย่างหนึ่งที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อมเพื่อการดำรงชีวิต การอนุรักษ์ ปกปักรักษาทรัพยากรเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ควรทำเป็นอย่างยิ่ง โครงการนี้เป็นโครงการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) เพื่อสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) เป็นการสำรวจข้อมูลทางกายภาพ ไม้มีค่า และไม้อื่นๆ สมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำฐานข้อมูล และแผนที่ออนไลน์ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการอนุรักษ์ ผู้ดำเนินโครงการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการดำเนินโครงการนี้จะทำให้ชุมชนและสังคมเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ และหวงแหนทรัพยากรเหล่านี้มากขึ้น

สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ
และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
พฤษภาคม 2566

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

คำนำ.....ก
สารบัญ.....ข
สารบัญตาราง.....ง
สารบัญภาพ.....จ
บทที่
1 บทนำ.....1
หลักการและเหตุผล.....1
วัตถุประสงค์โครงการ.....3
กิจกรรมและเป้าหมายโครงการ.....3
ตัวชี้วัดของโครงการ.....4
ระยะเวลาในการดำเนินงาน.....4
วิธีการดำเนินการ.....5
สถานที่ดำเนินโครงการ.....5
งบประมาณ.....5
หน่วยงานรับผิดชอบ.....7
แผนการดำเนินงาน.....7
แผนการเบิกจ่ายเงิน.....8
การติดตามประเมินผล.....9
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....11
ประเภทกิจกรรม.....11
2 วิธีดำเนินโครงการ.....12
พื้นที่ดำเนินโครงการ.....12
วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ.....12
วิธีการดำเนินงาน.....20
3 ผลการดำเนินโครงการ.....32
การกระจายตัวของไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น ภูมิปัญญา
สัตว์เลี้ยงใน ท้องถิ่น สัตว์และแมลง.....32
ลักษณะไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น สัตว์เลี้ยง และแมลงในท้องถิ่น.....38

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ข้อมูลฐานทรัพยากร (การยภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา).....97

4 สรุปผลและองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินโครงการ.....103

สรุปผลการดำเนินโครงการ.....103

การถอดองค์ความรู้จากการดำเนินโครงการ.....106

5 การติดตามผลการดำเนินโครงการ.....107

ผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการ.....107

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ.....107

ภาคผนวก.....108

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1.1 ระยะเวลาในการดำเนินงาน..... 4
1.2 แผนการดำเนินงาน..... 7
1.3 แผนการเบิกจ่ายเงิน..... 8
1.4 การติดตามประเมิลผล..... 9
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ..... 11
1.5 ประเภทกิจกรรม..... 11
3.1 ลักษณะพรรณไม้ 80 ชนิด และไม้อื่นๆ ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์..... 38
3.2 สมุนไพรพื้นถิ่น พบว่ามีทั้งหมด 20 ชนิด ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์..... 65
3.3 สัตว์เลี้ยง พบว่ามีทั้งหมด 27 ชนิด ที่พบในพื้นที่ชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์..... 70
3.4 สัตว์และแมลง พบว่ามีทั้งหมด 19 ชนิด ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์..... 77
3.5 เส้นทางศึกษาป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม พบว่ามีพรรณไม้และพืชสมุนไพรทั้งหมด 70 ชนิด..... 82
5.1 ผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการ..... 107
5.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 108
5.3 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 108
5.4 ผลการประเมินความพึงพอใจ..... 108

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.27 ข้อมูลสิ่งมีชีวิตอื่นๆ สัตว์และแมลง	28
2.28 การแสดงข้อมูลและการกระจายตัวของประเภทสัตว์เลี้ยง	28
2.29 ข้อมูลและหน้าต่างแสดงรายละเอียดประเภทสัตว์เลี้ยง	29
2.30 รายละเอียดชื่อสัตว์เลี้ยง ชนิดสัตว์เลี้ยง ประเภทสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจ	29
2.31 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้าน	29
2.32 การแสดงข้อมูล และตำแหน่งการค้นหาสมุนไพรด้วยโรคเบาหวาน	30
2.33 การค้นหาสมุนไพรด้วยโรคมะเร็ง	30
2.34 การแสดงข้อมูลการค้นหาสมุนไพรด้วยโรคโลหิตต่ำ	31
3.1 ชุดดินจอมพระ (Cpr)	33
3.2 แผนที่การกระจายตัวของพรรณไม้และไม้อื่นๆ 80 ชนิด พื้นที่ป่าบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	34
3.3 แผนที่การกระจายตัวของสมุนไพรพื้นถิ่น 20 ชนิด พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลเมืองแก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	35
3.4 แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น	36
3.5 แผนที่การกระจายตัวของสัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น 27 ชนิด บ้านสระสี่เหลี่ยม	36
3.6 แผนที่การกระจายตัวของสัตว์และแมลง 19 ชนิด บ้านสระสี่เหลี่ยม	37
3.7 ขอบเขตของป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม	37
3.8 แผนที่เส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนโคกหนองแปน	97
3.9 แผนที่เส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ	98
3.10 หน้าหลักออนไลน์ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	98
3.11 การล็อคอินเข้าใช้งานผู้ดูแลระบบ	99
3.12 การค้นหาข้อมูลพรรณไม้	99
3.13 การเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลพรรณไม้	100
3.14 ตัวอย่างแสดงภาพแผนที่ออนไลน์ พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม	100
3.15 การแสดงตำแหน่งไม้มีค่าและไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่นในพื้นที่ป่าชุมชน บ้านสระสี่เหลี่ยม	101
3.16 ข้อมูลภาพและชื่อไทยของต้นเหมือดขาว ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม	101
3.17 ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม	
4.1 ผลการติดตั้งแผนที่แสดงเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ	
4.2 ผลการติดตั้งแผนที่แสดงเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนโคกหนองแปน	

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ทรัพยากรเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องพึ่งพา และเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของทุกชีวิต ทั้งพืช สัตว์ และมนุษย์ต่างล้วนพึ่งพาอาศัย ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยปราศจากการปรุงแต่งของมนุษย์เรียกว่า ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ล้วนก่อกำเนิดขึ้นจากการสรรค์สร้างของธรรมชาติ ซึ่งกลายมาเป็นปัจจัยพื้นฐานของทุกสรรพชีวิตบนโลก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกายภาพ เช่น หิน ดิน แร่ น้ำ และทางชีวภาพ เช่น ป่าไม้ สมุนไพร โดยที่มนุษย์ได้นำทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลายมาใช้ประโยชน์ในหลากหลายด้าน (คัดคณัฐ ชื่นวงศ์อรุณ, 2562) นอกจากนั้น ภูมิปัญญา (Wisdom) ยังถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นองค์ความรู้ที่มนุษย์ได้คิดเอง ทำเอง เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในปัจจุบัน ประเทศไทยเห็นคุณค่าของทรัพยากรเป็นอย่างมาก ซึ่งเห็นได้จากที่ประชุม ครม.สัญจร จ.อุบลราชธานี เห็นชอบให้ออกกฎกระทรวงฉบับใหม่ ภายใต้ พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 เพื่อเปิดทางให้นำไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจเพื่อกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินได้ โดยกำหนดว่าจะต้องเป็นต้นไม้ตามบัญชีท้ายกฎหมายว่าด้วยสวนป่า จำนวน 58 ชนิด ที่สามารถนำมาเป็นทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการได้รับความสะดวก และมีโอกาสในการประกอบธุรกิจมากขึ้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เป็นผู้จุดประกายแนวคิดให้ กระทรวงพาณิชย์ โดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ออกกฎกระทรวงเพื่อเพิ่มทรัพย์สินอื่นมาเป็นหลักประกันสำหรับไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออม การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าในประเทศไทย อีกทั้งประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากต้นไม้ระหว่างการปลูก โดยนำไปเป็นหลักประกันทางธุรกิจเพื่อกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงินได้ สำหรับไม้ยืนต้นที่กำหนดตามบัญชีท้ายกฎหมายว่าด้วยสวนป่า จำนวน 58 ชนิด ประกอบด้วย 1.ไม้สัก 2.พะยูง 3.ชิงชัน 4.กระซิก 5.กระพี้เขาควาย 6.สาธร 7.แดง 8.ประดู่ป่า 9.ประดู่บ้าน 10.มะค่าโมง 11.มะค่าแต้ 12.เคี่ยม 13.เคี่ยมคะนอง 14.เต็ง 15.รัง 16.พะยอม 17.ตะเคียนทอง 18.ตะเคียนหิน 19.ตะเคียนชันตาแมว 20. ไม้สกุลยาง 21.สะเดา 22.สะเดาเทียม 23.ตะกู 24.ยมหิน 25.ยมหอม 26. นางพญาเสือโคร่ง 27.นนทรี 28.สัตบรรณ 29.ตีนเป็ดทะเล 30.พฤกษ์ 31.ปีบ 32.ตะแบกนา 33.เสลา 34.อินทนิลน้ำ 35.ตะแบกเลือด 36.นากบุด 37.ไม้สกุลจำปี 38.แคนา 39.กัลปพฤกษ์ 40.ราชพฤกษ์ 41.สุพรรณิการ์ 42.เหลืองปรีดียาธร 43.มะหาด 44.มะขามป้อม 45.หว้า 46.จามจุรี 47.พลับพลา 48.กันเกรา 49.กระทังใบใหญ่ 50.หลุมพอ 51.กฤษณา 52.ไม้หอม 53.เทพทาโร 54.ฝาง 55.ไผ่ทุกชนิด 56.ไม้สกุลมะม่วง 57.ไม้สกุลทุเรียน 58.มะขาม ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) จะเสนอแก้ พ.ร.บ.ป่าไม้ ในมาตรา 7 เพื่อให้ประชาชนที่ปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือพื้นที่ของ ตนเองสามารถตัดไม้ไปขายได้ หรือสามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ซึ่งถือเป็นวิธีการออมเงินอีกทางหนึ่ง และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจขึ้นมารวมทั้งเป็นการสร้างให้เกิดพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น และสามารถเก็บเป็นมรดกให้ลูกหลานได้ ส่วนต้นไม้แต่ละ

ชนิดจะมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเท่าใดจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของสถาบันการเงินต่อไป (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ, 2561)

จังหวัดบุรีรัมย์มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ พรรณไม้ต่างๆ ที่ขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์มีอยู่เป็นจำนวนมากหลายชนิดในบริเวณป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และป่าเต็งรัง จะประกอบด้วยพรรณไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร หวาย เฟิร์น และพืชชั้นต่ำต่างๆ มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน เช่น ลำน้ำมูล ลำน้ำชี ลำนางรอง และลำปลายมาศ นอกจากนั้นยังมีดินที่อุดมสมบูรณ์ที่เกิดจากธารลาวาเนื่องจากมีซากภูเขาไฟในแนวทิวเขาพนมดงรัก จังหวัดบุรีรัมย์ยังมีการส่งเสริมภูมิปัญญาให้กับชุมชน มีการปลูกพืชสมุนไพรของปราชญ์ชาวบ้าน การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร การทอผ้า เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันคนรุ่นใหม่ที่สนใจศึกษาทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้เริ่มน้อยลง เนื่องจากการเข้าถึงองค์ความรู้ได้ยาก และขาดสิ่งเร้าในการกระตุ้นความสนใจ ซึ่งเป็นผลมาจากโลกสมัยใหม่เข้ามาครอบงำวิถีชีวิต ที่ทำให้ชีวิตสะดวกสบาย ค่านิยมเชิงวัตถุที่เปลี่ยนไป ทำให้การตระหนักถึงคุณค่าในท้องถิ่นลดลง ดังนั้นการสำรวจทรัพยากรจึงเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญอย่างมาก เพื่อเป็นฐานข้อมูลของท้องถิ่น ในการนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา ทำวิจัย หรือนำไปสร้างสรรค์งานในเชิงพาณิชย์

จากปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในฐานะหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ในการดำเนินโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามแผนงานไปแล้วในหลายพื้นที่อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ตำบลชุมเห็ด และตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ ตำบลสนวน อำเภอห้วยราช ตำบลโนนขวาง อำเภอบ้านด่าน ตำบลโคกสำโรง อำเภอพลับพลาชัย และตำบลช่อผกา อำเภอชำนิ ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก ด้วยภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยคือ การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ซึ่งมีเป้าหมายทั้ง 23 อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ในการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแผนระยะ 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี (ดังภาพที่ 1)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์จึงได้ทำการสำรวจและจัดทำแผนที่ด้านทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารเทศในการดำเนินการ และจัดเก็บข้อมูลคุณลักษณะและข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบทันสมัย มีความถูกต้องเชิงตำแหน่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่หรือชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ นำเสนอในรูปแบบแผนที่ เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และการนำเสนอ เป็นประโยชน์ต่อคนในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป ตามนโยบายของทางมหาวิทยาลัยที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

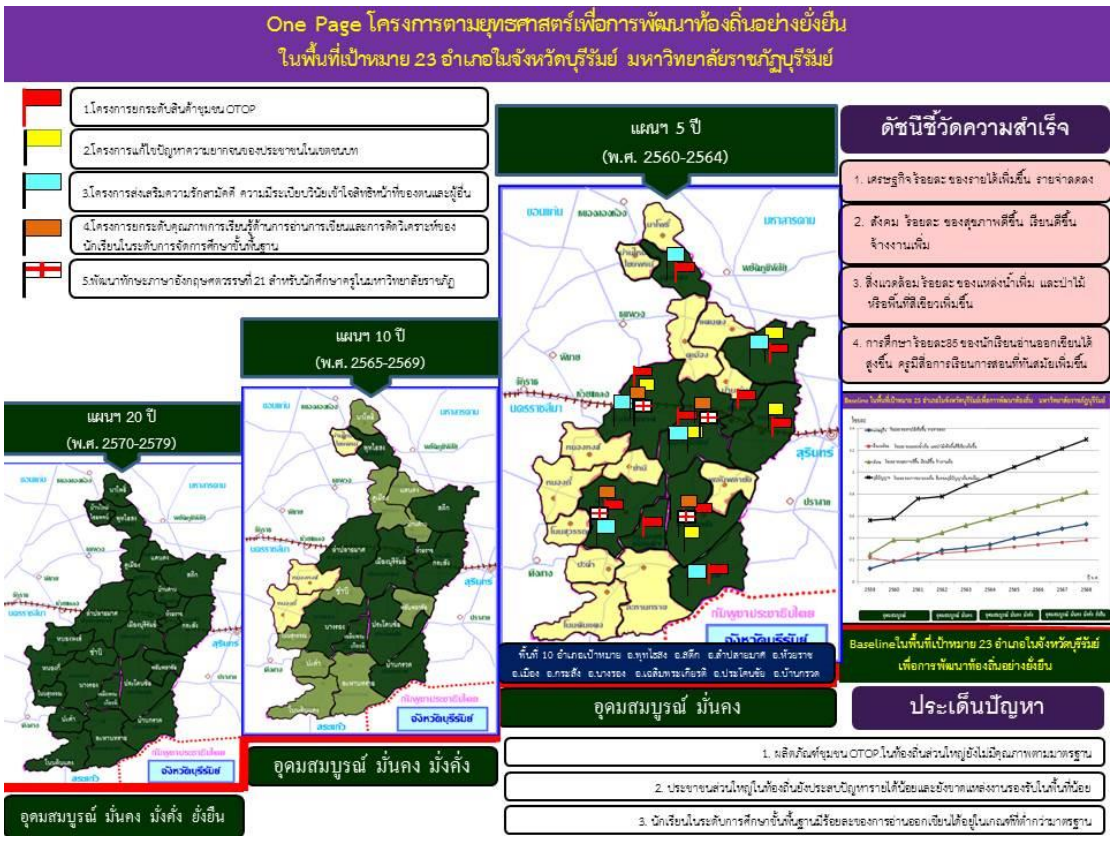

ภาพที่ 1.1 ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.)

1.2.2 เพื่อสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.2.3 เพื่อจัดทำแผนที่ทรัพยากรทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ

1.3.1 ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นคณาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ ไม่น้อยกว่า 50 คน

1.3.2 ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นประชาชนผู้สนใจ ไม่น้อยกว่า 30 คน

1.4 ตัวชี้วัดของโครงการ

1.4.1 เชิงปริมาณ

1.4.1.1 ฐานข้อมูลทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.4.1.2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

1.4.1.3 ผู้ร่วมโครงการที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

1.4.2 เชิงคุณภาพ

1.4.2.1 มีการเชื่อมโยงกับการเรียนการสอน เช่น ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การสำรวจภูมิประเทศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการภูมิสารสนเทศ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การใช้แผนที่และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

1.4.2.2 มีประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสถาบันเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1.4.2.3 นักศึกษา บุคลากร และบุคคลทั่วไปเกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.4.2.4 เป็นแหล่งความรู้ และสื่อในการจัดการเรียนการสอน เป็นแหล่งข้อมูลในการส่งเสริมการทำวิจัยเชิงลึกของบุคลากร อาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัย

1.5 ระยะเวลาการดำเนินงาน 1 ตุลาคม พ.ศ. 2565 วันสิ้นสุดโครงการ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

กิจกรรม	2565			2566				
	ต.ค	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
สำรวจความต้องการของผู้รับบริการ	↔							
วางแผนโครงการ (P)								
จัดทำร่างและรายละเอียดโครงการฯ	↔							
นำเสนอผู้บริหารเพื่อขอความเห็นชอบในหลักการเบื้องต้น	↔	↔						
ขออนุมัติโครงการ	↔	↔						
ประสาน ผู้นำท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง			↔	↔				
ประสาน คณะดำเนินโครงการร่วมกับบุคลากร			↔	↔				
ดำเนินโครงการ (D)								
ดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแผน		←	↔	↔	↔	↔	↔	→
ติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (C)								
รายงานการประเมินผลโครงการ								
นำผลสรุปมาปรับปรุงเพื่อวางแผนครั้งต่อไป (A)								
รายงานการประเมินผลโครงการ								

1.6 วิธีการดำเนินการ

1.6.1 วางแผนกับผู้ร่วมดำเนินโครงการ สำรวจความต้องการของผู้รับบริการ ประสานผู้นำท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.6.2 สำรวจและบันทึกข้อมูลทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.6.3 เก็บข้อมูลอยู่ในรูปของฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

1.6.4 จำแนกข้อมูลทางด้านกายภาพ เช่น ดิน หิน แร่ธาตุต่างๆ คุณภาพน้ำ เป็นต้น

1.6.5 จำแนกไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด 58 ชนิด และไม้อื่นๆ ได้แก่ ไม้สัก, พะยูง, ชิงชัน, กระซิก, กระพี้เขาควาย, สาธร, แดง, ประดู่ป่า, ประดู่บ้าน, มะค่าโมง, มะค่าแต้, เคี่ยม, เคี่ยมคะนอง, เต็ง, รัง, พะยอม, ตะเทียนทอง, ตะเทียนหิน, ตะเทียนชันตาแมว, ไม้สกุลยาง, สะเดา, สะเดาเทียน, ตะกู, ยมหิน, ยมหอม, นางพญาเสือโคร่ง, นนทรี, สัตบรรณ, ตีนเป็ดทะเล, พฤกษ์, ปีบ, ตะแบกนา, เสลา, อินทนิลน้ำ, ตะแบกเลือด, นากบุด, ไม้สกุลจำปี, แคนา, กัลปพฤกษ์, ราชพฤกษ์, สุพรรณิการ์, เหลืองปรีดียาธร, มะหาด, มะขามป้อม, หว้า, จามจุรี, พลับพลา, กันเกรา, กะทังใบใหญ่, หลุมพอ, กฤษณา, ไม้หอม, เทพทาโร, ฝาง, ไผ่ทุกชนิด, ไม้สกุลมะม่วง, ไม้สกุลทุเรียน และมะขาม

1.6.6 จำแนกสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และที่พบในป่า

1.6.7 จำแนกสมุนไพรพื้นถิ่นตามลักษณะภายนอก

1.6.8 จัดทำระบบฐานข้อมูลและสร้างแผนที่ โดยจัดการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น โดยแยกแต่ละพื้นที่ เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลแสดงผลในรูปแบบแผนที่

1.6.9 จัดทำป้ายชื่อต้นไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด 58 ชนิด และไม้อื่นๆ ตามเส้นทางเดินป่าธรรมชาติ

1.6.10 จัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลแสดงผลในรูปแบบแผนที่บนเว็บไซต์ เพื่อคืนข้อมูลให้แก่ท้องถิ่น

1.7 สถานที่ดำเนินการ

1.7.1 พื้นที่เป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย คือ อำเภอลำปลายมาศ (พื้นที่ใหม่) ของอำเภอบ้านด่าน (พื้นที่เก่า) จังหวัดบุรีรัมย์

1.7.2 ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ห้องปฏิบัติประจำสาขาวิชาภูมิสารสนเทศ ห้องปฏิบัติการประจำสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.8 งบประมาณ

- แหล่งงบประมาณ/แหล่งทุน

☐ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566

☐ ใช้งบประมาณของหน่วยงาน (ระบุแหล่งงบประมาณ) .....

☐ อื่นๆ (ระบุ) .....

- งบประมาณ จำนวน 200,000 บาท โดยใช้จ่าย ดังนี้

1.8.1 กิจกรรมกิจกรรมพบผู้นำท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ศึกษาและลงสำรวจศึกษาพื้นที่ (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) และเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องที่เคยเข้าร่วมโครงการมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อแสวงหาภาคีร่วมมือในการทำงานในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.8.2 กิจกรรมสำรวจและบันทึกข้อมูลทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ งบประมาณ 100,000 บาท

- ค่าใช้สอย : ค่าจ้างเหมาเก็บสำรวจและบันทึกข้อมูลทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ 100,000 บาท

1.8.3 กิจกรรมจำแนก และการวิเคราะห์ข้อมูล (วิเคราะห์ในสำนักงาน) ทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ งบประมาณ 20,000 บาท

- ค่าใช้สอย : ค่าจ้างเหมาจำแนก และการวิเคราะห์ข้อมูล (วิเคราะห์ในสำนักงาน) ทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ 20,000 บาท

1.8.4 กิจกรรมนำเข้าข้อมูล และปรับปรุงระบบฐานข้อมูลและสร้างแผนที่ทรัพยากรไม้มีค่า และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ งบประมาณ 30,000 บาท

- ค่าใช้สอย : - ค่าจ้างเหมานำเข้าข้อมูล และปรับปรุงระบบฐานข้อมูลและสร้างแผนที่ทรัพยากรไม้มีค่า และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาด้านสุมนไพรในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ 30,000 บาท

1.8.5 กิจกรรมจัดทำป้ายชื่อต้นไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด 58 ชนิด และไม้อื่นๆ ตามเส้นทางเดินป่าธรรมชาติ งบประมาณ 80,000 บาท

- ค่าใช้สอย : - ค่าจ้างเหมาทำป้ายชื่อต้นไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด 58 ชนิด และไม้อื่นๆ ตามเส้นทางเดินป่าธรรมชาติ ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 40,000 บาท

1.8.6 กิจกรรมจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลแสดงผลในรูปแบบแผนที่บนเว็บไซต์ เพื่อคืนข้อมูลให้แก่ท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.9 หน่วยงานรับผิดชอบ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

- อ.ชนัดดา รัตนา และคณาจารย์สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ
- ดร.ธีรารัตน์ จีระมะกร และคณาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม

1.10 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรมโครงการ	จำนวนหน่วยนับ	วงเงิน (บาท)	ห้วงระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ

1. พบผู้นำท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ศึกษาและลงสำรวจศึกษาพื้นที่ (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) และเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องที่เคยเข้าร่วมโครงการมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อแสวงหาภาคีร่วมมือในการทำงานในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยากร : อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย : ผู้นำท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 10 คน	1	-	ตุลาคม - ธันวาคม 2565	
2. สำรวจและบันทึกข้อมูลทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยากร : คณะดำเนินโครงการร่วมกับอาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย : นักศึกษาและอาสาสมัคร อย่างน้อย 20 คน	1	100,000	มกราคม - มีนาคม 2566	
3. จำแนกทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยากร : คณะดำเนินโครงการร่วมกับอาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย : นักศึกษาและอาสาสมัคร อย่างน้อย 10 คน	1	20,000	มีนาคม 2566	

กิจกรรมโครงการ	จำนวนหน่วยนับ	วงเงิน (บาท)	ห้วงระยะเวลาดำเนินการ	หมายเหตุ
4. กิจกรรมนำเข้าข้อมูล และปรับปรุงระบบฐานข้อมูลและสร้างแผนที่ทรัพยากรไม้มีค่า และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยากร : คณะดำเนินโครงการร่วมกับอาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย : นักศึกษาและอาสาสมัคร อย่างน้อย 10 คน	1	30,000	มีนาคม 2566	
5. กิจกรรมจัดทำป้ายชื่อต้นไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด 58 ชนิด และไม้อื่นๆ ตามเส้นทางเดินป่าธรรมชาติ วิทยากร : คณะดำเนินโครงการร่วมกับอาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย : นักศึกษาและอาสาสมัคร อย่างน้อย 20 คน	1	80,000	เมษายน 2566	
6. จัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลแสดงผลในรูปแบบแผนที่บนเว็บไซต์ เพื่อคืนข้อมูลให้แก่ท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยากร : อาจารย์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย : ผู้นำท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 10 คน	1	-	พฤษภาคม 2566	

**** หมายเหตุ** แผนการดำเนินกิจกรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

1.11 แผนการเบิกจ่ายเงิน

กิจกรรมหลัก	รวม งบประมาณ (บาท)	แผนการใช้จ่ายเงิน ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
1. พบผู้นำท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ศึกษาและลงสำรวจศึกษาพื้นที่ (เตรียมพื้นที่ เตรียมคนทำงาน) และเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องที่เคยเข้าร่วมโครงการมาให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อแสวงหาภาคีร่วมมือในการทำงานในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	-	√			
2. จำแนกทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	100,000		√	√	

กิจกรรมหลัก	รวม งบประมาณ (บาท)	แผนการใช้จ่ายเงิน ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
3. จำแนกทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	20,000		√	√	
4. กิจกรรมนำเข้าข้อมูล และปรับปรุงระบบฐานข้อมูลและสร้างแผนที่ทรัพยากรไม้มีค่า และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	30,000			√	
5. กิจกรรมจัดทำป้ายชื่อต้นไม้ตามเส้นทางเดินป่าธรรมชาติของพื้นที่ใหม่ และเก่าที่เคยดำเนินการไปแล้ว	80,000			√	
6. จัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลแสดงผลในรูปแบบแผนที่บนเว็บไซต์เพื่อคืนข้อมูลให้แก่ท้องถิ่นในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	-			√	

1.12 การติดตามประเมินผล

1.12.1 โครงการที่ดำเนินการเป็นโครงการบริการวิชาการที่ส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันของประเทศด้านยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาและยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนางานวิจัยบนรากฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์และบริการวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่นและชุมชน

1.12.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการในภาพรวม การประเมินความสำเร็จในการดำเนินโครงการ สามารถแสดงรายละเอียดตามมิติต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่คาดว่าจะใช้ในการประเมินความสำเร็จในการดำเนินโครงการฯ

เกณฑ์การประเมินความสำเร็จ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
เชิงปริมาณ	- ตัวอย่างทรัพยากร	ร้อยละ 90
	- ระดับความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการ	ร้อยละ 85
		ร้อยละ 85

- ร้อยละของผู้ร่วมโครงการที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

เกณฑ์การประเมินความสำเร็จ	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
เชิงคุณภาพ	- มีการเชื่อมโยงกับการเรียนการสอน - มีประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อสถาบันเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น - นักศึกษา บุคลากร และบุคคลทั่วไปเกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ - เป็นแหล่งความรู้ และสื่อในการจัดการเรียนการสอน เป็นแหล่งข้อมูลในการส่งเสริมการทำวิจัยเชิงลึกของบุคลากร อาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัย	-
เชิงเวลา	- ดำเนินการแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด	ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1 ถึง 4
เชิงต้นทุน	- ความคุ้มค่าของงบประมาณต่อผู้ร่วมโครงการ - ผู้ร่วมโครงการสามารถฝึกทักษะเรียนรู้เกี่ยวกับการสำรวจและการเก็บรวบรวมทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น เป็นการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรวัฒนธรรมภูมิปัญญา ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์	-

1.12.3 วิธีการประเมินผล ทั้งนี้สามารถประเมินความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ตามตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา สามารถแสดงรายละเอียดตามมิติต่าง ๆ ตามตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา

แผนการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย	ลักษณะการบูรณาการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
แผนการบูรณาการกับการเรียนการสอน - ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การสำรวจภูมิประเทศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการภูมิสารสนเทศ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การใช้แผนที่และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ - หลักสูตรภูมิสารสนเทศ และหลักสูตรวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม - นักศึกษาสาขาวิชาภูมิสารสนเทศและวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	- มีการนำเนื้อหาของการบริการวิชาการเข้าสอดแทรกในสาระวิชาที่ทำการสอน - นำนักศึกษาออกสำรวจพื้นที่เพื่อร่วมให้บริการวิชาการตามแผนงานที่กำหนด - มอบหมายงานให้นักศึกษาทำโครงการจากปัญหาของการให้บริการ	- ร้อยละของนักศึกษาที่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น / สามารถสอบผ่านในรายวิชา - ร้อยละของนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาการ

แผนการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย	ลักษณะการบูรณาการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	วิชาการ	

1.13 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.13.1 ได้ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.13.2 ได้ฐานข้อมูลในการสืบสาน และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากร(กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.13.3 เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น ในพื้นที่อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

1.13.4 เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย

1.14 ประเภทกิจกรรม (โปรดเลือกประเภทกิจกรรมโดยกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐)

F : Frame (กรอบการดำเนินงาน)	A : Activity (กิจกรรม)	สัญลักษณ์
☑ F1 กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร	☐ A1 กิจกรรมปกปักทรัพยากร	F1A1
	☑ A2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร	F1A2
	☐ A3 กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร	F1A3
☐ F2 กรอบการใช้ประโยชน์	☐ A4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร	F2A4
	☐ A5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร	F2A5
	☐ A6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร	F2A6
F : Frame (กรอบการดำเนินงาน)	**A : Activity (กิจกรรม)**	**สัญลักษณ์**
☐ F3 กรอบการสร้างจิตสำนึก	☐ A7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร	F3A7
	☐ A8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร	F3A8

บทที่ 2
วิธีดำเนินโครงการ

2.1 พื้นที่ดำเนินโครงการ

บ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปมีสภาพพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การทำการเกษตร มีลำน้ำมาศไหลผ่านพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกลาดเทไปด้านทิศตะวันตก มีความสูงตั้งแต่ 162 - 185 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง บริเวณป่าชุมชน มีความสูงประมาน 185 เมตร บริเวณหมู่บ้าน 182 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำนาข้าว ป่าไม้ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะปลูกในที่สาธารณะประโยชน์ ลักษณะภูมิอากาศประกอบด้วย 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูร้อนจะอยู่ช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนจะอยู่ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึงกลางเดือนตุลาคม และฤดูหนาวจะอยู่ช่วงกลางเดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ลักษณะดินจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 40 ได้แก่ ชุดดินจอมพระ ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายระบายน้ำดี

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 228 ไร่ วิธีการสำรวจป่าใช้วิธีตีแปลงสำรวจ 4 แปลง แปลงละ 1 ไร่ หรือ 1,600 ตารางเมตร แปลงขนาด 40 X 40 เมตร เป็นจำนวนทั้งหมด 20 ไร่

ภาพที่ 2.1 พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ

เครื่องมืออุปกรณ์ในการสำรวจด้านทรัพยากรของไม้มีค่า 58 ชนิดและไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น สัตว์เลี้ยง ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาในพื้นที่สำรวจ ได้แก่

1) เครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดบนโลกด้วยดาวเทียม (GPS) แบบพกพา สำหรับค้นหาตำแหน่ง และเก็บตำแหน่งพรรณไม้ สมุนไพร สัตว์เลี้ยง ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาที่พบ

2) ตลับเมตรวัดระยะ ใช้สำหรับวัดขนาดลำต้นของพรรณไม้

3) กล้องถ่ายภาพ ใช้สำหรับบันทึกภาพพรรณไม้ สมุนไพร สัตว์เลี้ยง ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญา

4) แบบสำรวจ ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลพรรณไม้ สมุนไพร สัตว์เลี้ยง ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญา

5) เชือกฟางใช้สำหรับตีแปลงสำรวจป่า

6) เครื่องตรวจวัดคุณภาพน้ำ

7) ขวดเปล่าใช้สำหรับเก็บน้ำ

8) เสียมหรือจอบใช้ในการขุดดิน

ภาพที่ 2.2 เครื่องกำหนดตำแหน่งพิกัดบนโลกด้วยดาวเทียม (GPS) แบบพกพา

แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของพรรณไม้และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ

หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....

ลำดับ	ชื่อพรรณไม้	พิกัด		รหัสภาพ	ขนาดรอบลำต้น (เซนติเมตร)	ความสูง (เซนติเมตร)
		X	Y			

ผู้สำรวจ.....

วันที่...../...../.....

ภาพที่ 2.3 แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของพรรณไม้และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ

ข้อมูลพรรณไม้

หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....

ชื่อไทย .....

ชื่อในท้องถิ่นที่สำรวจ .....

ชื่ออื่น ....

....

ชื่อวิทยาศาสตร์ .....

ชื่อวงศ์ .....

ลักษณะต้น .....

ลักษณะใบ .....

ลักษณะดอก .....

ลักษณะผล .....

ลักษณะเนื้อไม้ .....

การใช้ประโยชน์ .....

.....

.....

จำนวนที่พบในพื้นที่สำรวจ.....ต้น

ผู้สำรวจ.....

วันที่...../...../.....

ภาพที่ 2.4 แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของพรรณไม้

แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของพืชสมุนไพร

หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....

ลำดับ	ชื่อพืชสมุนไพร	พิกัด		รหัสภาพ	การใช้ประโยชน์ สรรพคุณ	ส่วนที่ใช้					
		X	Y			ราก	ลำต้น	ใบ	ดอก	ผล	อื่นๆ (ระบุ)

ผู้สำรวจ.....

วันที่...../...../.....

ภาพที่ 2.5 แบบสำรวจข้อมูลการกระจายตัวของพืชสมุนไพร

แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญา

ปราชญ์/หมอสมุนไพร

1. **ชื่อ**.....

   ที่อยู่ปัจจุบัน.....

   ..... พิกัด: X.....Y.....

   ภาพปราชญ์

   อาชีพหลัก.....

   หมายเลขโทรศัพท์.....**โทรสาร**.....

2. **เพศ**

   ( ) ชาย ( ) หญิง

3. **การศึกษา**

   ( ) ชั้นประถมศึกษา ( ) ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

   ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) ปริญญาตรีขึ้นไป

4. **รายได้จากการประกอบอาชีพด้านสมุนไพร ต่อเดือน**

   ( ) ต่ำกว่า 1,000 บาท ( ) 1,000 – 2,000 บาท

   ( ) มากกว่า 1,000 – 5,000 บาท ( ) มากกว่า 5,000 – 10,000 บาท

   ( ) มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

5. **นับถือศาสนา**

   ( ) พุทธ ( ) อิสลาม

   ( ) ฮินดู ( ) คริสต์ ( ) อื่นๆ ระบุ.....

ภาพที่ 2.6 แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาปราชญ์ / หมอสมุนไพร

แบบสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพร

หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....

ชื่อไทย .....

ชื่อในท้องถิ่นที่สำรวจ .....

ชื่ออื่น ....

....

ชื่อวิทยาศาสตร์ .....

ชื่อวงศ์ .....

ลักษณะวิสัย .....

ลักษณะต้น .....

ลักษณะใบ .....

ลักษณะดอก .....

ลักษณะผล .....

สรรพคุณ .....

.....

.....

จำนวนที่พบในพื้นที่สำรวจ.....ต้น

ผู้สำรวจ.....

วันที่...../.....

ภาพที่ 2.7 แบบสำรวจข้อมูลพืชสมุนไพร

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

สาขาภูมิปัญญา

สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย

สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาสวัสดิการ

สาขาศิลปกรรม สาขาการจัดการองค์กร สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาศาสนาและประเพณี

1. ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น .....รหัสภูมิปัญญา.....

2. เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น / ผู้สืบทอด / ชุมชน / กลุ่ม (นาย/นาง/นส./ชุมชน/กลุ่ม) .....

.....

บ้านเลขที่ .....หมู่ที่.... ... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

E-mail address .....

3. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช ☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป

☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสัตว์ ☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร

☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง ☐ อื่นๆ.....

4. จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

5. รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

ภาพที่ 2.8 แบบสำรวจภูมิปัญญาในท้องถิ่น

แบบสำรวจข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

1 **สภาพภูมิประเทศ** เช่น เป็นที่ราบ ลุ่ม ลาดเอียง ภูเขา ป่าพรุ ป่าชายหาด ป่าชายเลน ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง

พื้นที่ .....

.....

.....

.....

.....

2 ลักษณะดิน

ลำดับ	กลุ่มชุดดินที่	ชื่อชุดดิน	เนื้อดิน	สีดิน	การระบายน้ำของดิน	ความเป็นกรดด่าง ,pH	พิกัด X	พิกัด Y	ภาพ1	ภาพ2	ภาพ3

ภาพที่ 2.9 แบบสำรวจข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น สภาพภูมิประเทศ และลักษณะดิน

แบบสำรวจเลขที่.....

แบบสำรวจข้อมูลความหลากหลายของสัตว์เลี้ยงพื้นถิ่นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจในชุมชน

บ้านเลขที่.....หมู่บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับ	ชนิดสัตว์เลี้ยง	พิกัดบ้าน/สถานที่เลี้ยงสัตว์/ตลกสัตว์		จำนวน	การใช้ประโยชน์	
		X	Y		ใช้เอง	ขาย
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
	กรุณาเขียนคำตอบในบริเวณจุดประที่กำหนดให้					
	คำถามสรุป					
	1) จำนวนชนิดของสัตว์เลี้ยงที่มี	.....	ชนิด			
	2) จำนวนตัวของสัตว์เลี้ยงที่มี	.....	ตัว			
	3) รายได้จากการขายสัตว์เลี้ยงโดยประมาณต่อปี	.....	บาท			
	4) สัตว์เลี้ยงชนิดใดที่สร้างมูลค่าได้มากที่สุด	.....				

หมายเหตุ: การสำรวจข้อมูลให้หมายความรวมถึงสัตว์เลี้ยงที่มีประจำบ้านเช่น สุนัข แมวและนกด้วย

.....ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้.....

ภาพที่ 2.10 แบบสำรวจข้อมูลด้านสัตว์เลี้ยงในชุมชน

3 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำดับ	ชื่อแหล่งน้ำธรรมชาติ	ประเภท (1= แม่น้ำ 2=ห้วย 3=หนอง 4= คลอง 5=บึง)	ขนาด (กว้าง Xยาว=ตร.ม.)	ปริมาณน้ำ (ลบ.ม.)	สภาพน้ำ (1=มีน้ำตลอดปี 2=เป็นฤดูกาล)	ค่าพิกัด		รหัสภาพ	พารามิเตอร์ที่ตรวจวัด								
						พิกัด X	พิกัด Y		อุณหภูมิ	Do	ความเค็ม	การนำไฟฟ้า	pH	TDS	สี	กลิ่น	จุลินทรีย์

แหล่งน้ำชลประทาน

ลำดับ	ชื่อแหล่งน้ำชลประทาน	ประเภท (1=เขื่อน 2=อ่างเก็บน้ำ 3= คลองชลประทาน 4=ฝาย)	กว้าง (ม.)	ยาว (ม.)	ปริมาณน้ำ (ลบ.ม.)	สภาพน้ำ (1=มีน้ำตลอดปี 2=เป็นฤดูกาล)	พิกัด X	พิกัด Y	ภาพ

ภาพที่ 2.11 แบบสำรวจข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน

ฝายชะลอความชุ่มชื้น จำนวน..... ครอบคลุมพื้นที่.....

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี ..... มิลลิเมตร

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดต่อปี ..... มิลลิเมตร ช่วงเดือน .....

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุดต่อปี ..... มิลลิเมตร ช่วงเดือน .....

พิกัด ค่า X : ..... ค่า Y : .....

ปริมาณความต้องการใช้น้ำเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่

☐ เพียงพอตลอดปี

☐ น้ำแห้งในช่วงเดือน.....

☐ น้ำท่วมในช่วงเดือน.....

4 อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส) : เช้า..... °C เที่ยง..... °C เย็น..... °C

ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน สูงสุด..... °C ต่ำสุด..... °C

พิกัด ค่า X : ..... ค่า Y : .....

5 ปริมาณแสง (เปอร์เซ็นต์ความเข้มแสง) :

เช้า.....% เที่ยง..... % เย็น..... %

พิกัด ค่า X : ..... ค่า Y : .....

ภาพที่ 2.12 แบบสำรวจข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น อุณหภูมิและปริมาณแสง

2.3 วิธีการดำเนินงาน

2.3.1 วิธีการเก็บสำรวจพรรณไม้ และสุมนไพร

การสำรวจความหลากหลายของพรรณพืชเพื่อการอนุรักษ์ในเขตพื้นที่เป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีวิธีการดังนี้

1) การสุ่มเลือกแปลงตัวอย่าง ได้ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 เป็นระยะเวลา 7 เดือน โดยทำการสำรวจดูอาณาเขตพื้นที่ป่าแล้วทำการวางแปลงตัวอย่าง ขนาด 40 x 40 เมตร เตรียม เชือกฟาง 40 เมตร 4 เส้น หรือ 8 เส้น ต่อทีมเลือกบริเวณที่ไม่ใช่ที่ว่างเปล่าในแต่ละแปลงใช้เทปยาว 40 เมตร วางแนวแล้วใช้เชือกทำการเล็งแนวให้แต่ละเส้นทำมุมฉากซึ่งกันและกัน จากนั้นใช้เชือกขึงเป็นขอบแปลงทั้ง 4 ด้าน เป็นแปลงตัวอย่างโดยทำการแบ่งแปลงตัวอย่างแต่ละด้านออกเป็น 4 ส่วนๆ ละ 10 เมตร ใช้เชือกขึงระหว่างด้านตรงกันข้ามแบ่งออกเป็นแปลงย่อยขนาด 10 x 10 เมตร แล้วทำการเก็บข้อมูลพรรณไม้ยืนต้นที่มีขนาดลำต้นสูงมากกว่า 150 เซนติเมตร และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางลำต้นขนาดมากกว่า 5 เซนติเมตร รวมถึงพืชสมุนไพรทุกชนิดและการกระจายตัวของสิ่งมีชีวิตตลอดจนการกระจายตัวของสัตว์และแมลงที่พบในแปลงตัวอย่างทั้งหมด วัดประเมินความสูง ใช้วิธีการคาดคะเน โดยใช้ท่อ Pvc ขนาด 2 เมตร แนบกับลำต้น และถอยออกมามองให้เห็นทั้งลำต้น และนับอัตราส่วน หรือการถ่ายภาพแล้วมาเทียบอัตราส่วนภายหลังด้วยไม้บรรทัด

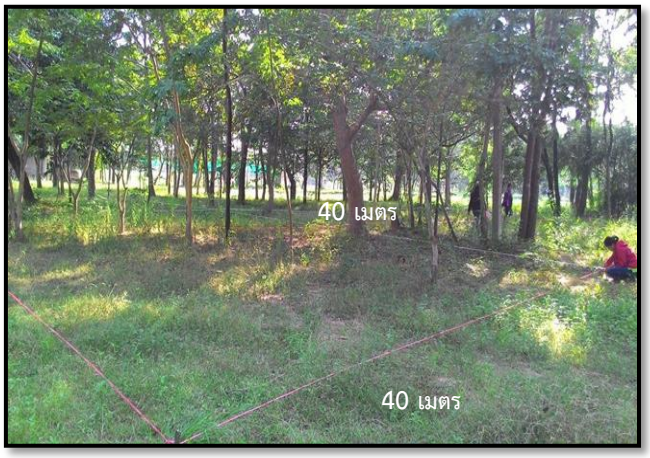

ภาพที่ 2.13 การวางแปลงตัวอย่างขนาด 40 X 40 เมตร

2) การเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้าง และองค์ประกอบของชนิดพรรณไม้ โดยทำการนับและบันทึกชื่อพื้นเมืองของชนิดพรรณไม้ พืชสมุนไพรทุกชนิดและการกระจายตัวของสิ่งมีชีวิต

ตลอดจนการกระจายตัวของสัตว์และแมลงในแต่ละแปลง และใช้เครื่อง GPS ดูจุดพิกัดภูมิศาสตร์ของแต่ละแปลงเพื่อประกอบการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 2.14 การจับจุดพิกัดภูมิศาสตร์ของแปลงตัวอย่างด้วยเครื่อง GPS

3) การสำรวจพรรณไม้ สำรวจพรรณไม้โดยมีคณาจารย์และนักศึกษา เจ้าหน้าจากองค์การบริหารส่วนตำบล และปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้พาสำรวจ จดบันทึกรายชื่อพรรณไม้ยืนต้นที่พบและลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และเขียนหมายเลขตามลำดับก่อนหลัง สอบถามข้อมูลพรรณไม้จากปราชญ์ขาวบ้าน รวบรวมข้อมูลที่ค้นคว้าได้ และจำแนกพรรณไม้

ภาพที่ 2.15 การลงสำรวจพรรณไม้และไม้อื่นๆ สมุนไพรท้องถิ่น เขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

2.3.2 วิธีการเก็บแหล่งน้ำเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำ ใช้วิธีการเก็บน้ำจากรอบสระน้ำโดยเก็บน้ำแต่ละมุมของสระน้ำ และใช้เครื่องมือวัดคุณภาพน้ำในการตรวจสอบคุณภาพน้ำ

2.3.3 วิธีการเก็บข้อมูลกายภาพของดิน ใช้วิธีการขุดดินลึกลงประมาณ 25-50 เซนติเมตร

2.3.4 ข้อมูลปริมาณน้ำฝน ปริมาณแสง และอุณหภูมิ ได้จากการค้นข้อมูลจากการกรมอุตุนิยมวิทยา

ภาพที่ 2.16 การเก็บแหล่งน้ำ

ภาพที่ 2.17 การขุดดินเพื่อตรวจสอบดิน

2.3.5 สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเก็บข้อมูลของสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจในท้องถิ่น เนื่องด้วยการดำเนินโครงการครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) จึงต้องมีการสำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาต่างๆ โดยโครงการในครั้งนี้ได้มีการสำรวจค้นหา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสมุนไพรเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยสรรพคุณและประโยชน์ของกระเจียวขาว มีสรรพคุณเป็นยาช่วยขับลม ใบนำมาตำคั้นเอาแต่น้ำใช้เป็นยาทารักษาแผลสดและช่วยห้ามเลือด มะรุมป่า สรรพคุณดอกมะรุมเป็นยาบำรุง ขับปัสสาวะ ฝักรสหวาน แก้ไข้ ใช้รักษาโรคขาดสารอาหาร ช่วยรักษาระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวานช่วยควบคุมความดันโลหิตสูงให้อยู่ในภาวะปกติ สาบเสือ สรรพคุณ

ใช้เป็นยารักษาแผลสด สมานแผล ถอนพิษแก้อักเสบ แก้พิษน้ำเหลือง แก้ตาฟาง ดอกเป็นยาแก้ร้อนในกระหายน้ำ ชูกำลัง แก้อ่อนเพลีย บำรุงหัวใจ วิธีการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเก็บข้อมูลของสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจในท้องถิ่นโดยใช้การเดินสอบถามบ้านแต่ละหลังในชุมชนนั้น

ภาพที่ 2.18 สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช

2.3.6 วิธีการจัดทำเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม เป็นวิธีการจัดทำเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนระยะใกล้ที่มุ่งเน้นถึงการสื่อความหมายธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ความรู้ง่ายๆ แก่ชาวบ้านในพื้นที่หรือผู้คนทั่วไปที่ต้องการเดินศึกษาป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยมในระยะทางที่ไม่ไกลและไม่ลำบากเกินไป จึงได้มีจัดทำเส้นทางเดินศึกษาป่าโดยมีการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศในด้านการจัดแผนที่เส้นทางศึกษาป่าชุมชน โดยรายละเอียดข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำเส้นทางศึกษาป่าชุมชนโคกหนองแปน บ้านสระสี่เหลี่ยม มีดังนี้

2.3.6.1 เก็บค่าพิกัดตำแหน่งด้วยเครื่องมือ GPS ของพืชพรรณที่เจอในเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

2.3.6.2 ทำการดาวน์โหลดข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมที่ใช้ในการดำเนินการเป็นข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดปานกลางถึงสูง และครอบคลุมพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

2.3.6.3 จัดทำแผนที่เส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ผ่านระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ด้วยโปรแกรม ArcMap โดยมีการนำข้อมูลค่าพิกัดตำแหน่งพืชพรรณเข้าสู่โปรแกรม และหลังจากนั้นทำการ Digitize เส้นทางศึกษาป่าชุมชน และทำการ Layout แผนที่เพื่อนำไปใช้งานได้

2.3.7 จัดทำระบบฐานข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการลงพื้นที่สำรวจและบันทึกข้อมูลพรรณไม้ยืนต้น พืชสมุนไพรทุกชนิดและการกระจายตัวของสิ่งมีชีวิตตลอดจนการกระจายตัวของสัตว์และแมลงในแต่ละแปลง จากการสำรวจมาค้นหาข้อมูลชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวงศ์ ชื่อพื้นเมือง ชื่อท้องถิ่น ลักษณะทางกายภาพ ภาพถ่ายของไม้ยืนต้นที่สำรวจพบ รวมถึงสัตว์เลี้ยง และ

ภูมิปัญญา มาจัดทำฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งแสดงใน https://bigdata-bru.org/rspg/index.php มีหน้าแรกแสดงดังภาพที่ 2.19

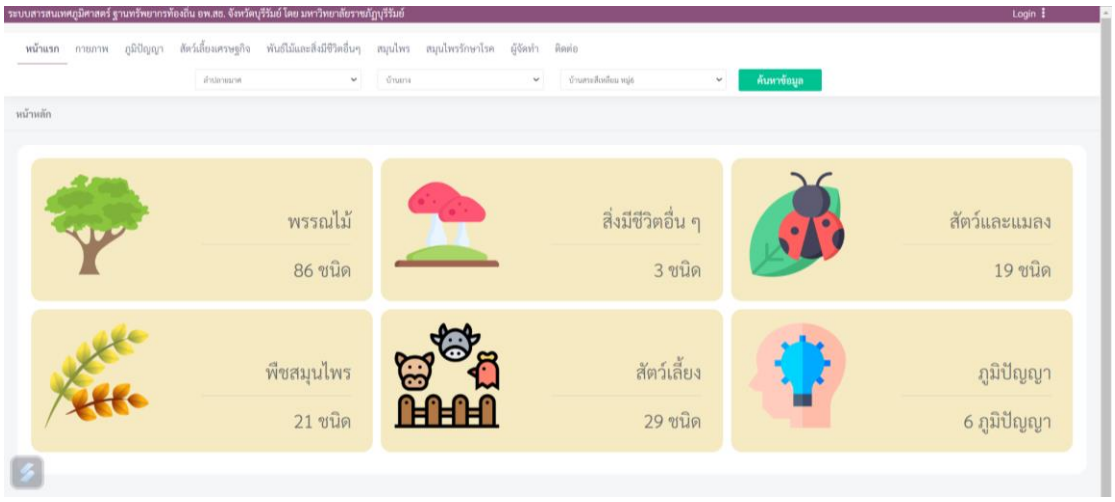

ภาพที่ 2.19 หน้าแรกของเว็บไซต์และจะแสดงข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การแสดงตำแหน่งพรรณไม้ สิ่งมีชีวิต สัตว์และแมลง พืชสมุนไพร สัตว์เลี้ยง ในแผนที่ออนไลน์จะแสดงตำแหน่งที่ตั้ง และทำให้เห็นความถี่ของพืชทั้งหมดในแต่ละพื้นที่โดยสัญลักษณ์ของพรรณไม้จะเป็นรูปต้นไม้สีเขียว และสัญลักษณ์ของสมุนไพรพื้นถิ่นจะเป็นรูปต้นไม้สีเขียว ดังภาพที่ 2.20

ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ มีพรรณไม้ 80 ชนิด และไม้อื่นๆ สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ 3 ชนิด สัตว์และแมลง 19 ชนิด พืชสมุนไพร 20 ชนิด สัตว์เลี้ยง 27 ชนิด และภูมิปัญญา 6 สาขา ดังนี้

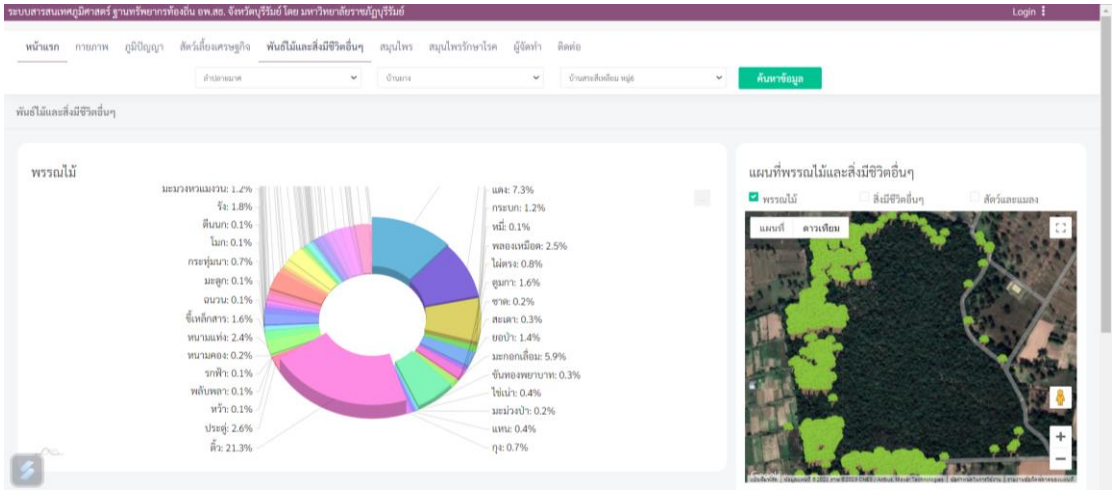

ภาพที่ 2.20 ข้อมูลและการกระจายตัวของตำแหน่งพรรณไม้

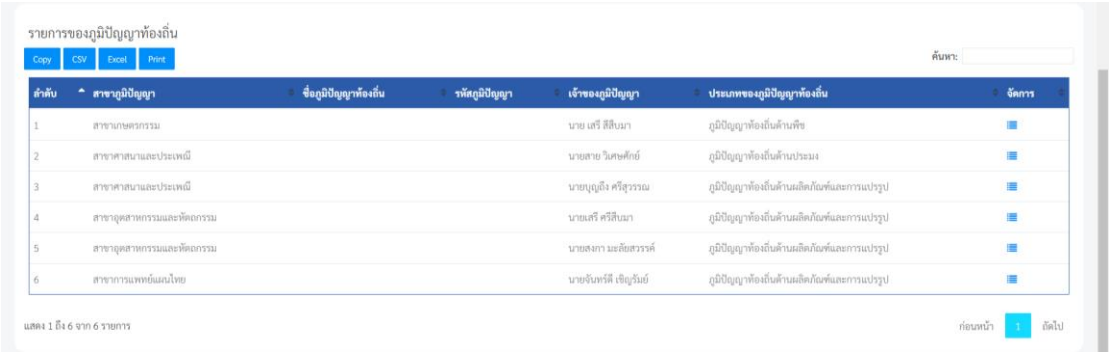

ภาพที่ 2.21 ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

หากคลิกที่ตำแหน่งสัญลักษณ์ จะมีหน้าต่างขนาดเล็กแสดงข้อมูลภาพของต้นไม้ และสมุนไพรแต่ละชนิด พร้อมชื่อไทยของชนิดนั้น ดังภาพที่ 2.22 - 2.26 สิ่งมีชีวิตอื่นๆ สัตว์และแมลง และสัตว์เลี้ยงสามารถคลิกที่ตำแหน่งสัญลักษณ์ จะแสดงข้อมูลเช่นกัน ดังภาพที่ 2.27-2.30

นอกจากนี้ยังแสดงข้อมูลของปราชญ์/หมอสมุนไพร ที่มีในพื้นที่นั้นๆ จะแสดงข้อมูล ชื่อ-สกุล ความรู้ด้านสมุนไพร การใช้สมุนไพร และการผลิตสมุนไพรเพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่าย ดังภาพที่ 2.31 การค้นหาสุมนไพรตามอาการโรค ดังภาพที่ 2.32 - 2.34

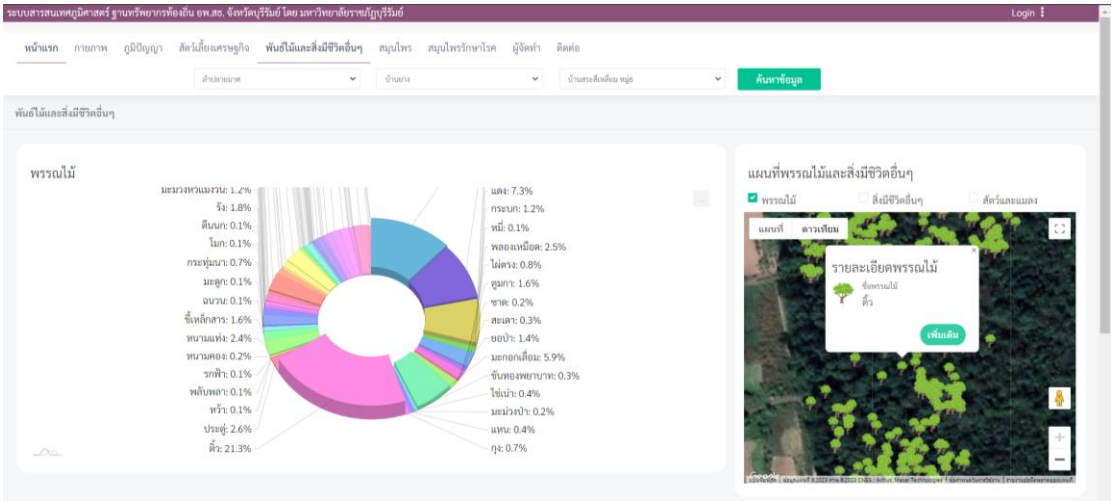

ภาพที่ 2.22 หน้าต่างแสดงรายละเอียดของพรรณไม้

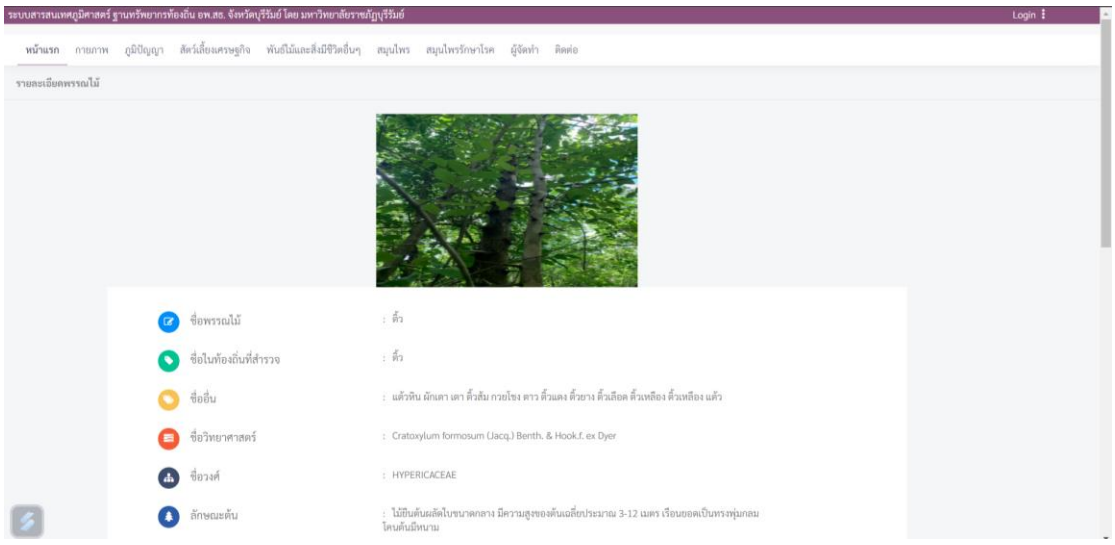

ภาพที่ 2.23 รายละเอียดพรรณไม้ ชื่อพรรณไม้ ชื่อในท้องถิ่น และอื่นๆ

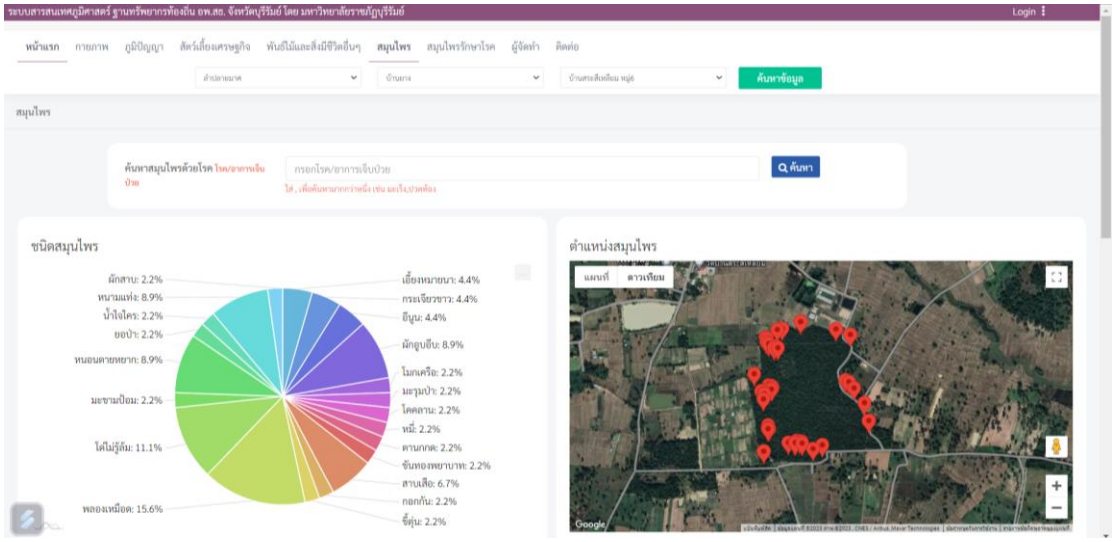

ภาพที่ 2.24 ข้อมูล และตำแหน่งการกระจายตัวของพืชสมุนไพรท้องถิ่น

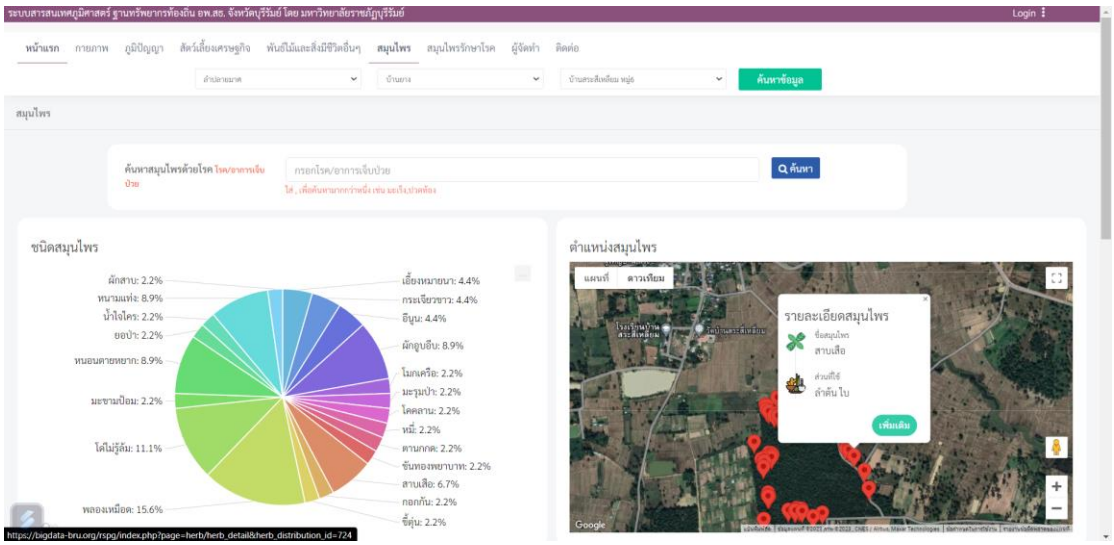

ภาพที่ 2.25 หน้าต่างแสดงรายละเอียดสมุนไพรท้องถิ่น

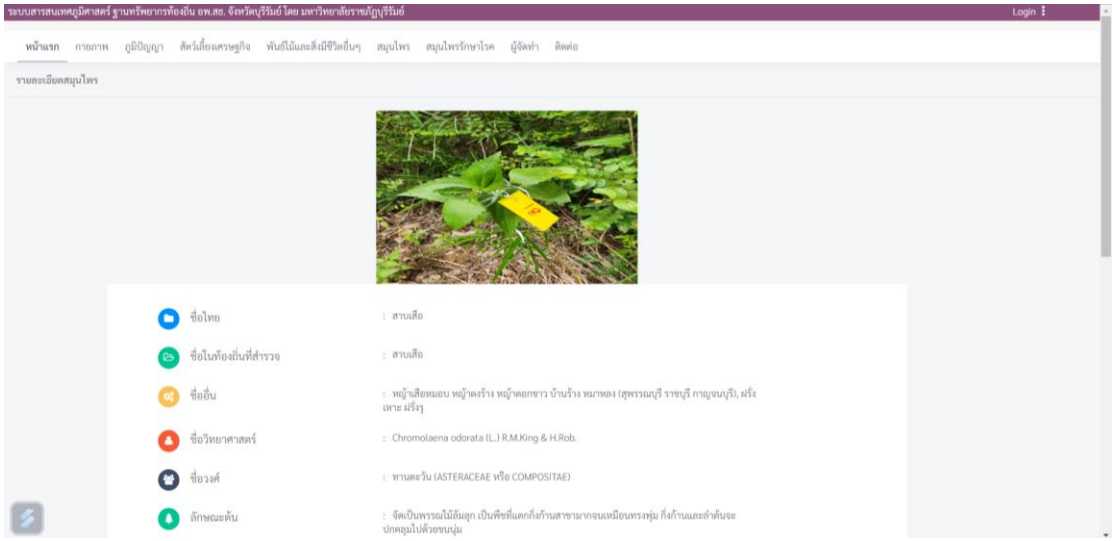

ภาพที่ 2.26 รายละเอียดพืชสมุนไพร ชื่อไทย ชื่อในท้องถิ่น และอื่นๆ

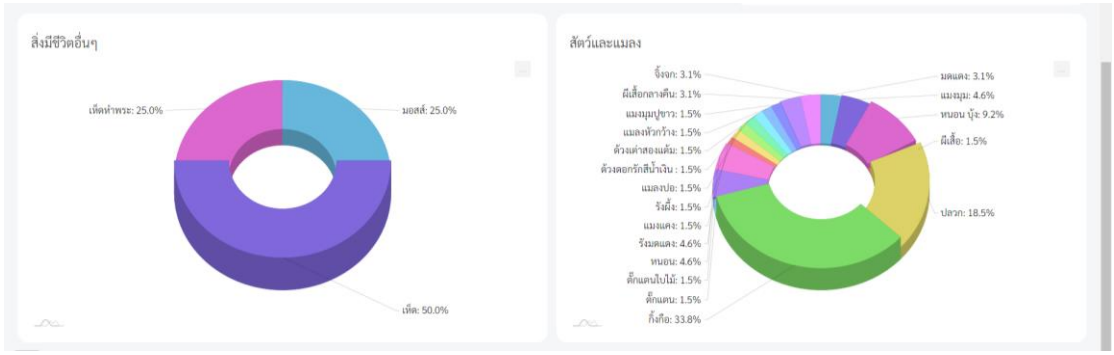

ภาพที่ 2.27 ข้อมูลสิ่งมีชีวิตอื่นๆ สัตว์และแมลง

ภาพที่ 2.28 การแสดงข้อมูลและการกระจายตัวของประเภทสัตว์เลี้ยง

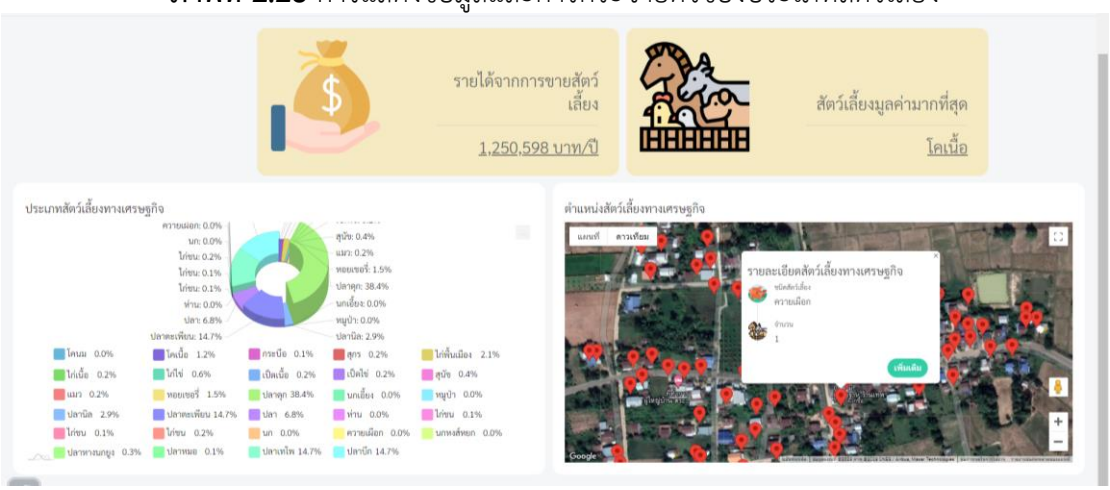

ภาพที่ 2.29 ข้อมูลและหน้าต่างแสดงรายละเอียดประเภทสัตว์เลี้ยง

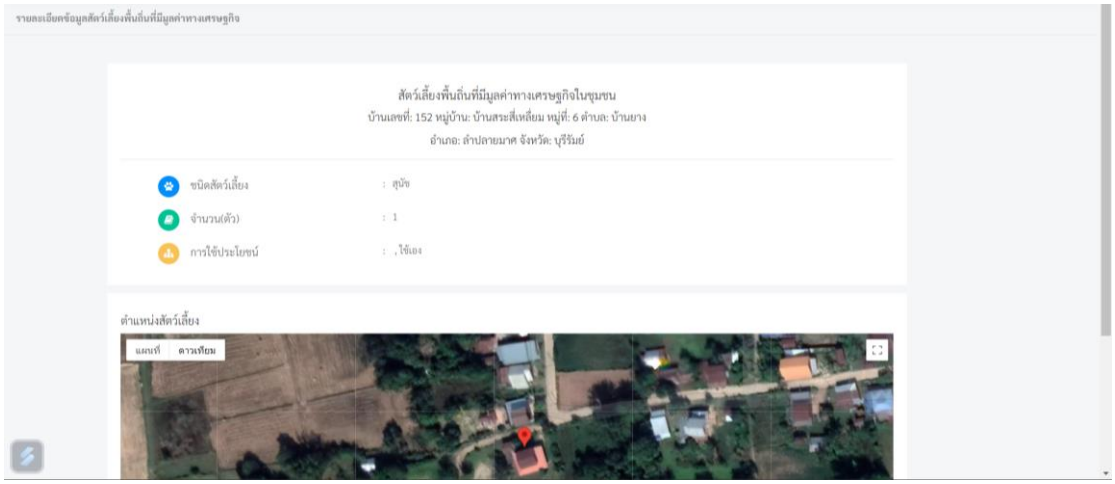

ภาพที่ 2.30 รายละเอียดข้อมูลสัตว์เลี้ยง ชนิดสัตว์เลี้ยง ประเภทสัตว์เลี้ยงทางเศรษฐกิจ

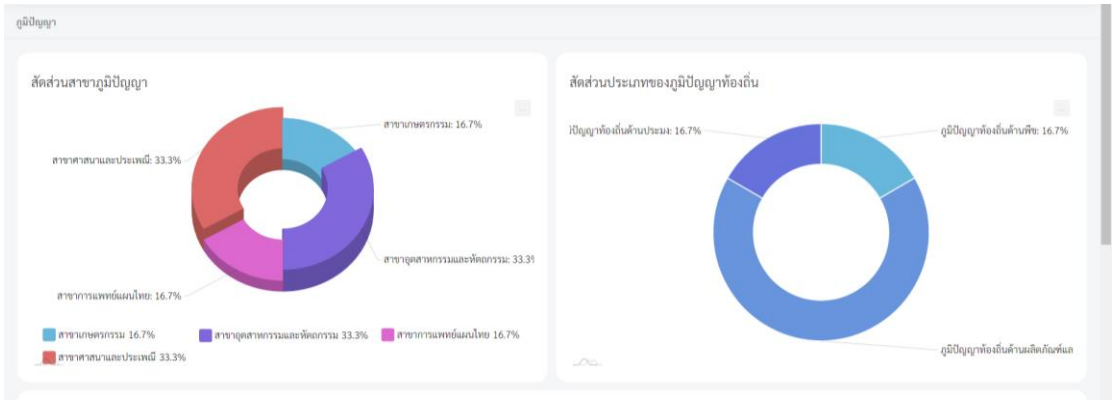

ภาพที่ 2.31 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้าน

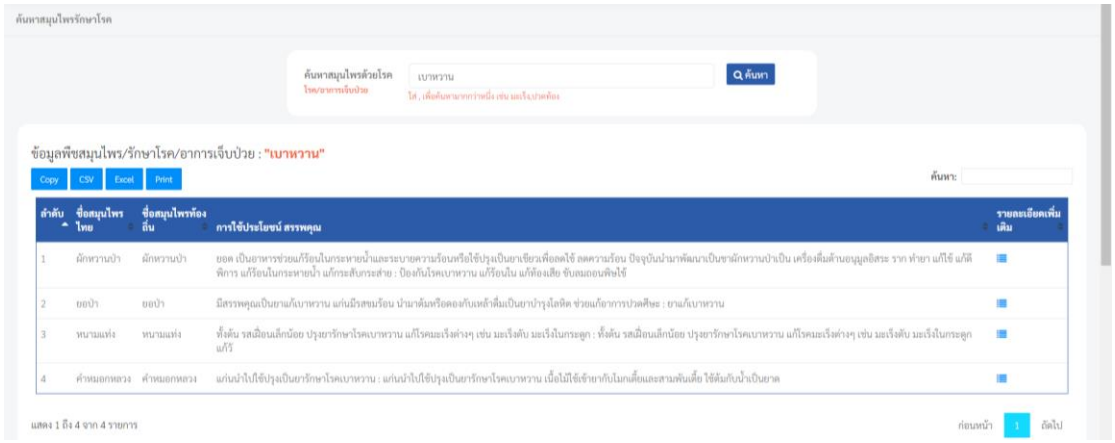

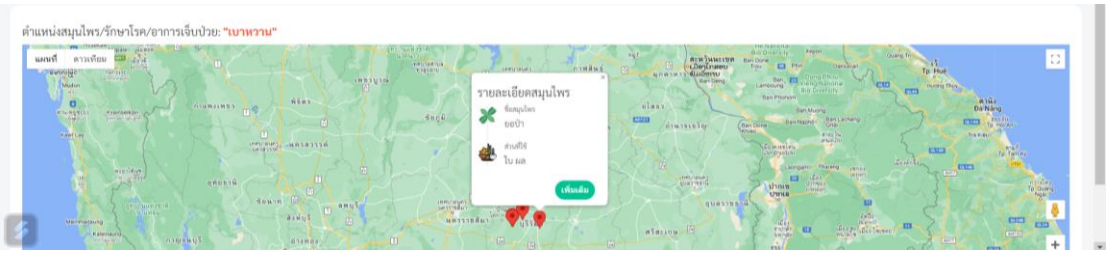

ภาพที่ 2.32 การแสดงข้อมูล และตำแหน่งการค้นหาสมุนไพรด้วยโรคเบาหวาน

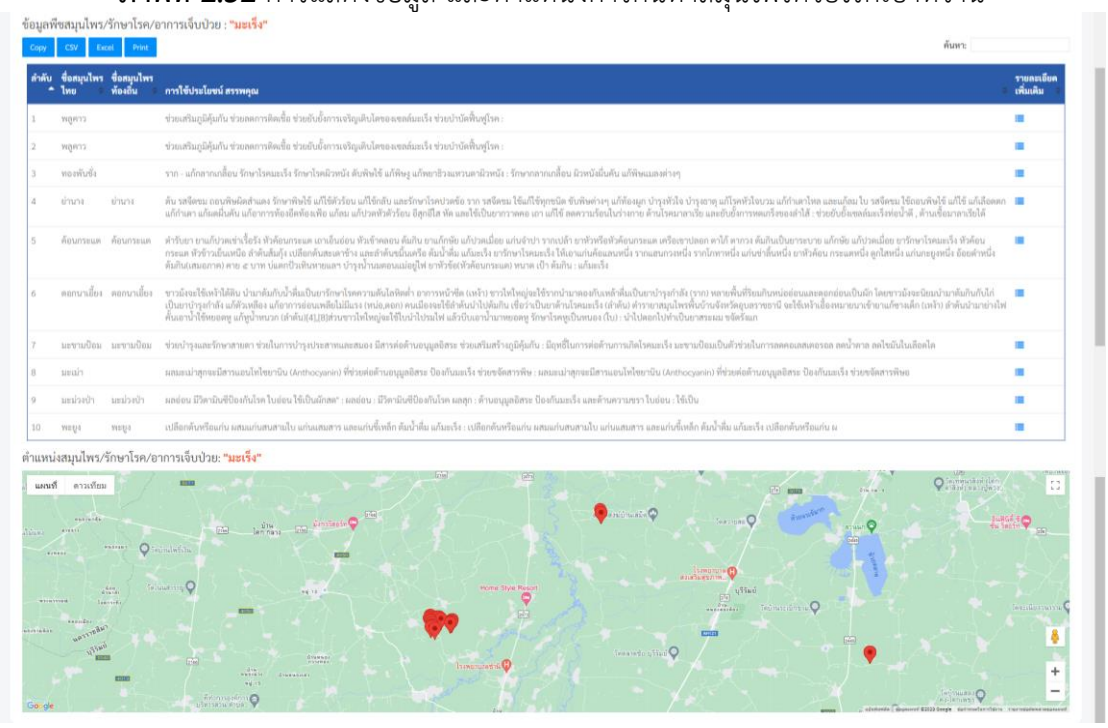

ภาพที่ 2.33 การค้นหาสมุนไพรด้วยโรคมะเร็ง

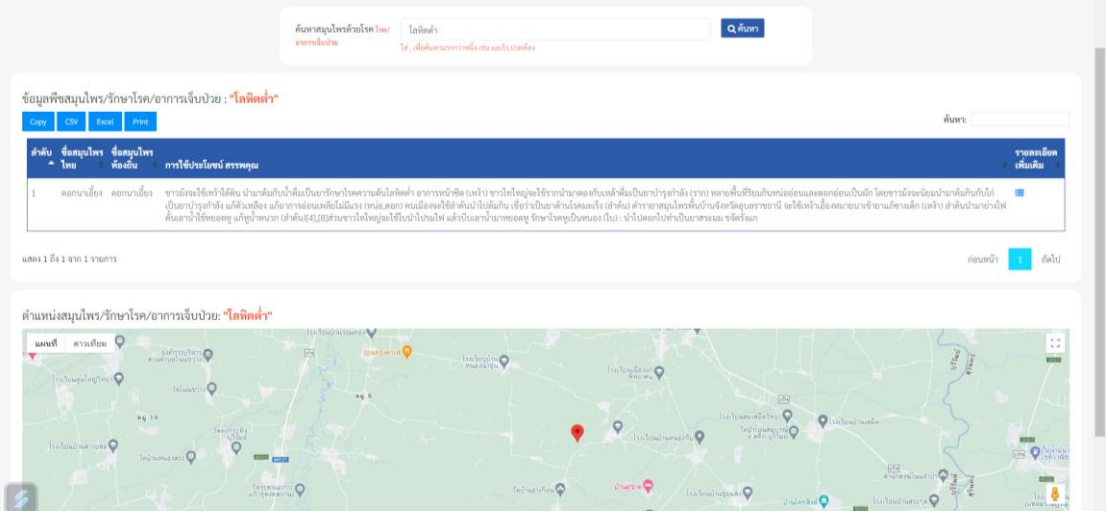

ภาพที่ 2.34 การแสดงข้อมูลการค้นหาสมุนไพรด้วยโรคโลหิตต่ำ

บทที่ 3
ผลการดำเนินโครงการ

โครงการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการสำรวจ เก็บข้อมูลไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาด้านสมุนไพร บันทึกข้อมูลพิกัดตำแหน่ง รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีผลการดำเนินโครงการดังนี้

3.1 การกระจายตัวของไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น สัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น สัตว์และแมลง

จากการสำรวจไม้มีค่า 58 ชนิด และสมุนไพรพื้นถิ่น พมีไม้มีค่าและไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร สัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น สัตว์และแมลง ดังนี้

บ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปมีสภาพพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การทำการเกษตร มีลำน้ำมาศไหลผ่านพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกลาดเทไปด้านทิศตะวันตก มีความสูงตั้งแต่ 162 - 185 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง บริเวณป่าชุมชน มีความสูงประมาน 185 เมตร บริเวณหมู่บ้าน 182 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำนาข้าว ป่าไม้ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะปลูกในที่สาธารณะประโยชน์ ลักษณะภูมิอากาศประกอบด้วย 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูร้อนจะอยู่ช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนจะอยู่ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึงกลางเดือนตุลาคม และฤดูหนาวจะอยู่ช่วงกลางเดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ลักษณะดินจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 40 ได้แก่ ชุดดินจอมพระ ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายระบายน้ำดี

ลักษณะดินของป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาส จังหวัดบุรีรัมย์ มีชุดดิน 1 ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินจอมพระ

ชุดดินจอมพระ (Cpr) กลุ่มชุดดินที่ 40 ชุดดินจอมพระที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด การระบายน้ำดี การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลางถึงเร็ว ลักษณะสมบัติของดินเป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาเข้ม หรือสีน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายละเอียดถึงละเอียดมากสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลือง อาจพบจุดประสีเล็กน้อย ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ในดินล่าง ข้อจำกัดความอุดมสมบูรณ์ต่ำเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ

ภาพที่ 3.1 ชุดดินจอมพระ (Cpr)

อุณหภูมิ สภาพอุณหภูมิโดยทั่วไปช่วงเช้าอุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 24 องศาเซลเซียส ช่วงเที่ยง-บ่าย อุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 33 องศาเซลเซียส และช่วงเย็นอุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 25 องศาเซลเซียส พื้นป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยมอุณหภูมิสูงสุด 36 องศาเซลเซียส/วัน และอุณหภูมิต่ำสุด 15 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 213 มิลลิเมตรต่อปี

แหล่งน้ำธรรมชาติ มี 1 แหล่งน้ำ ได้แก่ หนองสระสี่เหลี่ยม ขนาด 39,320 ตารางเมตร ปริมาณน้ำ 483.62 ลูกบาศก์เมตร มีน้ำตลอดปี ผลการศึกษาคุณภาพน้ำในหนองสระสี่เหลี่ยม พบว่า คุณลักษณะทางกายภาพ (อุณหภูมิ สีและกลิ่น) คุณลักษณะทางเคมี (DO ความเค็ม การนำไฟฟ้า pH และ TDS) และคุณลักษณะทางจุลชีวะ (แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดและแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม) มีค่าดัชนีคุณภาพน้ำต่าง ๆ ไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และสามารถจัดอยู่ในกลุ่มแหล่งน้ำประเภทที่ 3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อการอุตสาหกรรม

ปริมาณแสง การกระจายของความเข้มรังสีอาทิตย์มีค่าความเข้มรังสีอาทิตย์อยู่ในช่วงเฉลี่ย 18.50 MJ/m^2 –day

จากการสำรวจการกระจายตัวของพรรณไม้และไม้อื่นๆ ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม พบว่ามี 80 ชนิด ทั้งหมด 882 ต้น ได้แก่ มะค่าแต้ 138 ต้น, เต็ง 106 ต้น, ยาง 1 ต้น, ตะคร้อ 1 ต้น, แดง 110 ต้น, กระบก 13 ต้น, หมี่ 1 ต้น, พลองเหมือด 28 ต้น, ไผ่ตง 9 ต้น, ตูมกา 18 ต้น, ซาด 4 ต้น, สะเดา 3 ต้น, ยอป่า 16 ต้น, มะกอกเลื่อม 67 ต้น, ขันทองพยาบาท 3 ต้น, ไข่เน่า 4 ต้น, มะม่วงป่า 2 ต้น, แหน 5 ต้น, กุง 8 ต้น, ติ้ว 240 ต้น, ประดู่ 34 ต้น, หว้า 1 ต้น, พลับพลา 2 ต้น, รกฟ้า 1 ต้น, หนามคอง 2 ต้น, หนามแท่ง 27 ต้น, ขี้เหล็กสาร 24 ต้น, ฉนวน 1 ต้น, มะดูก 1 ต้น, กระทุ่มนา 8 ต้น, โมก 1 ต้น, ตีนนก 1 ต้น, รัง 20 ต้น, มะม่วงหัวแมงวัน 13 ต้น, มะกอก 1 ต้น, ส้านใหญ่ 2 ต้น พลวง 3 ต้น, สะแบง 2 ต้น, พฤกษ์ 1 ต้น, ตะขบป่า 12 ต้น, ติ้วขาว 3 ต้น, ติ้วแดง 4 ต้น, จิกนา 33 ต้น, กัดลิ้น 13ต้น, น้ำใจใคร 3 ต้น, เหมือดคน 4 ต้น, ช้างโน้ม 12 ต้น, งิ้วป่า 2 ต้น, ส้มเสี่ยว 2 ต้น, อะราง 3 ต้น, มะค่าโมง 2 ต้น, สะเดาช้าง 1 ต้น, ตะไก้

2 ต้น, นางกวัก 2 ต้น, ประดู่ป่า 1 ต้น, ยูคาลิปตัส 1 ต้น, แสลงพัน 1 ต้น, คันทรง 1 ต้น, เลียบ 1 ต้น, กระปุกป่า 1 ต้น, เสียม 1 ต้น, กล้วยไม้ป่า 1 ต้น, กระถินณรงค์ 1 ต้น, คะนิง 4 ต้น, ติ้วขน 9 ต้น, ส้มป่อย 2 ต้น, สลักดำ 3 ต้น, อ้อยช้าง 11 ต้น, เหมือดขาว 16 ต้น, ติ้วหมาแหงน 15 ต้น, ส้มกบ 1 ต้น, ตะโกพนม 1 ต้น, ปรง 3 ต้น, แคทราย 2 ต้น, หางนกยูง 1 ต้น, พญายา 1 ต้น, เหมือดโลด 24 ต้น, ขี้เหล็กขาว 1 ต้น, โมกมัน 2 ต้น และมะกล่ำ 1 ต้น

ภาพที่ 3.2 แผนที่การกระจายตัวของไม้มีค่าและไม้อื่นๆ 80 ชนิด ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

สมุนไพรพื้นถิ่น พบว่ามี 20 ชนิด ทั้งหมด 45 ต้น ได้แก่ เอี้ยงหมายนา 2 ต้น, กระเจียวขาว 2 ต้น, อีนูน 3 ต้น, ผักอูบอีบ 4 ต้น, โมกเครือ 1 ต้น, มะรุมป่า 1 ต้น, โคคลาน 1 ต้น, หมี่ 1 ต้น, ตานกกด 1 ต้น, ขันทองพยาบาท 1 ต้น, สาบเสือ 3 ต้น, กอกกัน 1 ต้น, ขี้ตุ่น 1 ต้น, พลองเหมือด 7 ต้น, โด่ไม่รู้ล้ม 5 ต้น, มะขามป้อม 1 ต้น, หนอนตายอยาก 4 ต้น, ยอป่า 1 ต้น, น้ำใจใคร 1 ต้น, และหนามแท่ง 4 ต้น

สมุนไพรท้องถิ่นที่ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง พบว่ามี 2 ชนิด ได้แก่ มะขามป้อม 1 ต้น, และหนามแท่ง 4 ต้น สมุนไพรท้องถิ่นที่ลดระดับน้ำตาลในเลือดโรคเบาหวาน พบว่ามี 1 ชนิด ได้แก่ หนามแท่ง 4 ต้น สมุนไพรท้องถิ่นที่ช่วยขับลมหรือท้องอืด พบว่ามี 2 ชนิด ได้แก่ กอกกัน 1 ต้น, และกระเจียวขาว 2 ต้น สมุนไพรท้องถิ่นที่รักษาโรคความดันโลหิตต่ำ พบว่ามี 1 ชนิด ได้แก่ เอี้ยงหมายนา 2 ต้น

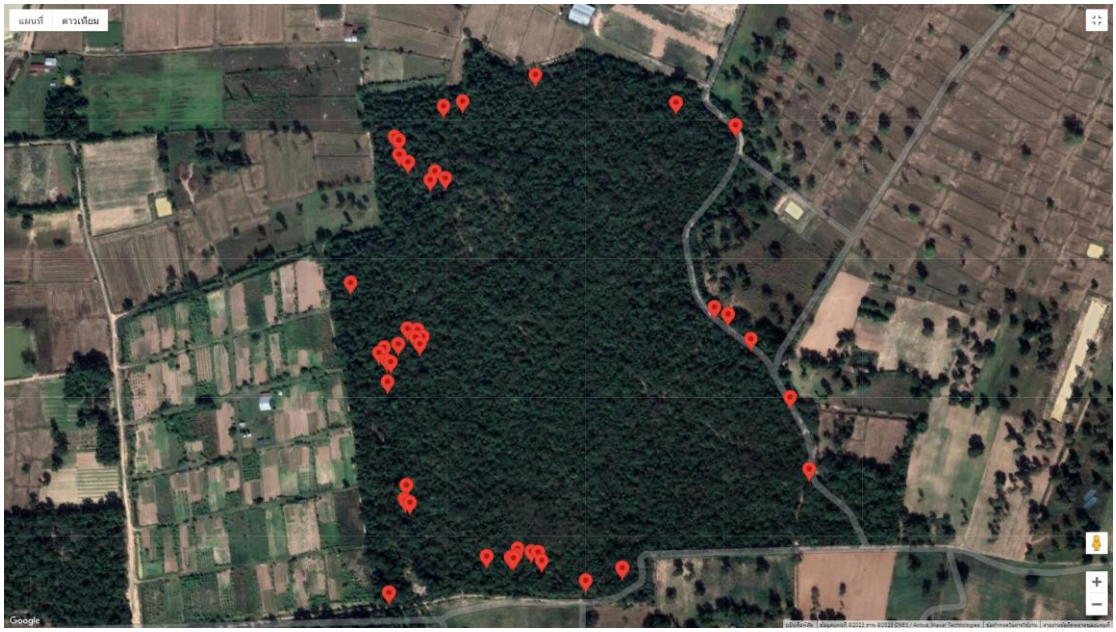

ภาพที่ 3.3 แผนที่การกระจายตัวของสมุนไพรพื้นถิ่น 20 ชนิด ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ภูมิปัญญา 6 สาขา ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช สาขาการเกษตร จำนวน 1 คน ได้แก่ นายเสรี สิสืบมา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง สาขาศาสนาและประเพณี จำนวน 1 คน ได้แก่ นายสาย วิเศษศักย์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป สาขาศาสนาและประเพณี จำนวน 1 คน ได้แก่ นายบุญถึง ศรีสุวรรณ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม จำนวน 2 คน ได้แก่ นายเสรี สืบมา และ นายสงกา มะลัยสวรรค์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป สาขาการแพทย์แผนไทย จำนวน 1 คน ได้แก่ นายจันทร์ดี เชิญรัมย์

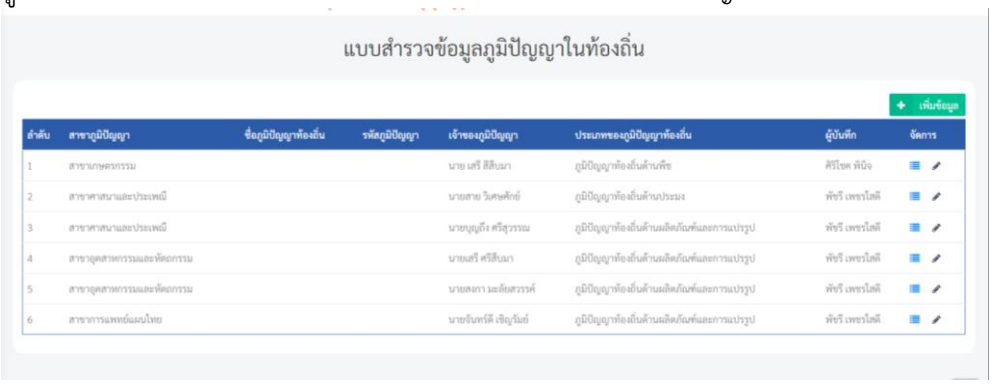

ภาพที่ 3.4 แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

สัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น พบว่ามี 27 ชนิด ทั้งหมด 34,053 ตัว ได้แก่ โคนม 9 ตัว, โคเนื้อ 409 ตัว, กระบือ 44 ตัว, สุกร 80 ตัว, ไก่พื้นเมือง 727 ตัว, ไก่เนื้อ 61 ตัว, ไก่ไข่ 220 ตัว, เป็ดเนื้อ 58 ตัว, เป็ดไข่ 75 ตัว, สุนัข 130 ตัว, แมว 63 ตัว, หอยเชอรี่ 500 ตัว, ปลาดุก 13,075 ตัว, นกเอี้ยง 4 ตัว, หมูป่า 4

ตัว, ปลานิล 1,000 ตัว, ปลาตะเพียน 5,000 ตัว, ปลา 2,300 ตัว, ห่าน 9 ตัว, ไก่ชน 145 ตัว, นก 3 ตัว, ควายเผือก 1 ตัว, นกหงส์หยก 1 ตัว, ปลาหางนกยูง 100 ตัว, ปลาหมอ 35 ตัว, ปลาเทโพ 5,000 ตัว และปลาบึก 5,000 ตัว

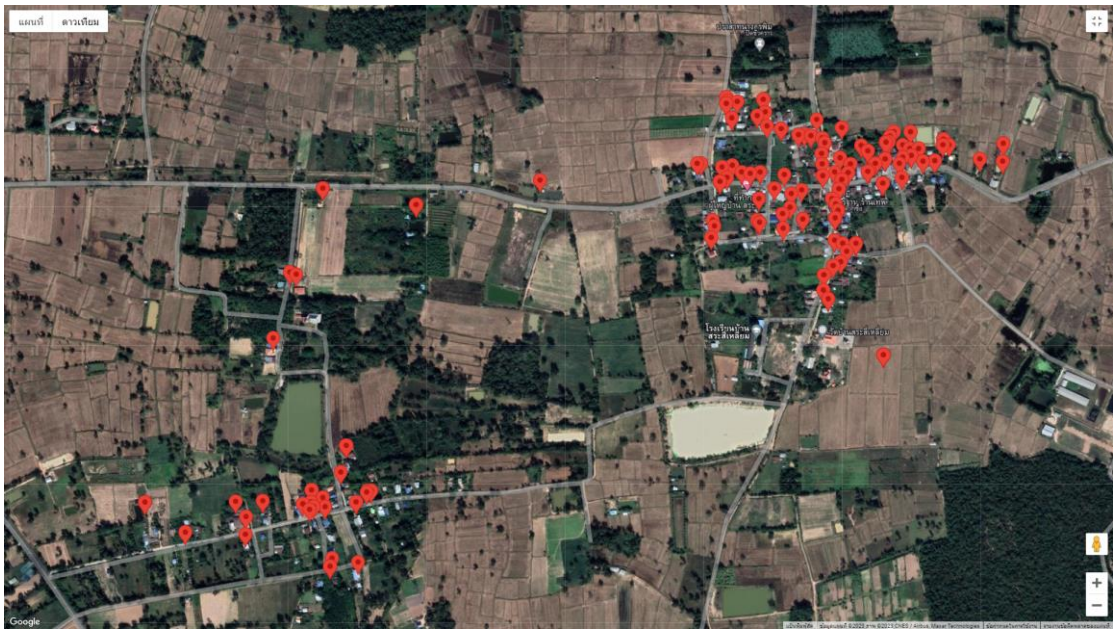

ภาพที่ 3.5 แผนที่การกระจายตัวของสัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น 27 ชนิด ชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

สัตว์และแมลง 19 ชนิด ทั้งหมด 65 ตัว ได้แก่ มดแดง 2 ตัว, แมงมุม 3 ตัว, หนอนบุ้ง 6 ตัว, ผีเสื้อ 1 ตัว, ปลวก 12 ตัว, กิ้งกือ 22 ตัว, ตั๊กแตน 1 ตัว, ตั๊กแตนใบไม้ 1 ตัว, หนอน 3 ตัว, รังมดแดง 3 รัง, แมงแคง 1 ตัว, รังผึ้ง 1 รัง, แมลงปอ 1 ตัว, ด้วงดอกรักสีน้ำเงิน 1 ตัว, ด้วงเต่าสองแต้ม 1 ตัว, แมลงหัวกว้าง 1 ตัว, แมงมุมปูขาว 1 ตัว, ผีเสื้อกลางคืน 2 ตัว และจิ้งจก 2 ตัว

ภาพที่ 3.6 แผนที่การกระจายตัวของสัตว์และแมลง 19 ชนิด ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

ภาพที่ 3.7 ขอบเขตของป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

3.2 ลักษณะไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น สัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น สัตว์และแมลง

3.2.1 พรรณไม้ สมุนไพร สัตว์เลี้ยง สัตว์และแมลง ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 3.1 ลักษณะพรรณไม้ 80 ชนิด และไม้อื่นๆ ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
1	มะค่าแต้	มะค่าแต้	138	-ลักษณะต้นเป็นไม้ยืนสูงประมาณ 10-15 ม. -ลักษณะของใบคล้ายคลึงกับขนนกเพราะออกเรียงสลับกันและมีใบย่อยนั้นประมาณ 3-4 ใบ -ดอกมีลักษณะเป็นสีเหลืองแกมเขียวมีกลีบเลี้ยงหนาถึง 4 กลีบ -ผลเป็นรูปโล่ ขนาด 4 - 9 ซม. มีจงอยแหลมที่ปลาย -ผิวฝักมีหนามแหลมแข็ง	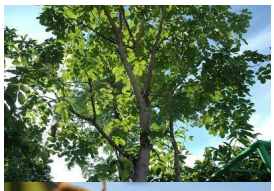

2	เต็ง	เต็ง	106	-ลักษณะเป็นไม้ต้นผลัดใบ สูง 15–30 ม. เรือนยอดเป็นพุ่มกว้าง ล้าต้นมักไม่ค่อยตรง -เปลือกสีน้ำตาลเทา -ลักษณะใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับรูปขอบขนาน แผ่นใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน -ดอกสีขาวออกเป็นช่อตามปลายกิ่ง -ผลกลมรีถึงรูปไข่	
3	ยาง	ยาง	1	-ยางเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่มีความสูงประมาณ 4 ลำต้นตรงเปลือกเรียบสีเทาปนขาว -ใบเป็นใบเดี่ยว ออกแบบสลับรูปไข่แกมรูปหอก -เนื้อใบหนาดอกสีชมพู	
4	ตะคร้อ	ตะคร้อ	1	-ลักษณะลำต้นตะคร้อเป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 10-25 ม. -ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ออกเรียงสลับใบย่อย -ดอกแยกแขนงออกที่ง่ามใบและปลายกิ่งสีเหลืองอมเขียว -ผลตะคร้อมีลักษณะเป็นทรงกลมหรือรูปไข่	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
5	แดง	แดง	110	-เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีความสูงของต้นได้ถึง 25 ม. -เนื้อไม้มีสีแดงเรื่อ ๆ หรือเป็นสีน้ำตาลอมแดง -ฝักเป็นช่อแบบขนนกสองชั้น มีสีเหลืองขนาดเล็ก มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ	
6	กระบก	กระบก	13	**-ลักษณะไม้ยืนต้น**ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 35 ม. ผลัดใบช่วงสั้นๆ ลำต้นเปลาตรง **-**เป็นไม้ไม่ผลัดใบหรือถ้ามีการสลัดใบทิ้งทั้งต้นจะออกใบใหม่อย่างรวดเร็ว -เปลือกต้นสีเทาอ่อนปนน้ำตาล ใบเดี่ยว เรียงสลับ ผิวเกลี้ยง -ดอกขนาดเล็ก มีขนนุ่ม	
7	หมี่	หมี่	1	-**ไม้ยืนต้น** สูง 5-15 ม. -**เปลือกลำต้น**สีน้ำตาล ลำต้นแก่แตกเป็นร่องตื้นตามยาว -**ใบ**เดี่ยว เรียงสลับ รูปวงรีแกมขอบขนานหรือรูปไข่กลับ หรือค่อนข้างกลม -**ดอก**ช่อซี่ร่มออกที่ซอกใบ แยกเพศอยู่คนละต้น ดอกย่อยสีเหลือง	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
8	พลองเหมือด	พลองเหมือด	28	**-ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น**ขนาดเล็ก สูงได้ถึง 12 ม. เปลือกสีเทาอมน้ำตาลแตกเป็นร่องลึก **-ใบ**เดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปไข่ กว้าง 1.5-4 ซม. ยาว 2.5-6 ซม. **-ผล**สดแบบผลมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด ทรงกลม	
9	ไผ่ตง	ไผ่ตง	9	-เป็นไผ่ประเภทเหง้ามีกอขนาดใหญ่ สูง 20–30 ม. ลำตรงอัดกันเป็นกอค่อนข้างแน่น ปลายลำโค้งถึงห้อยลง เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 10–20 ซม. -ลำอ่อนปล้องล่างมีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ปล้องบนมีขนสีขาวหรือสีเทาปกคลุม ลำแก่สีเขียวเข้มหรือสีเขียวอมเทา	
10	ตูมกา	ตูมกา	18	-เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ผลัดใบ มีความสูงของต้นได้ถึง 15 ม. -ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงตรงข้าม ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ -ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบแบบกระจุกแยกแจนง	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
11	ซาด	ซาก	4	-เป็นพรรณไม้ผลัดใบยืนต้นขนาดใหญ่เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ลำต้นตั้งตรงมีความสูงประมาณ 20 - 35 ม. -ออกใบดกและหนาทึบ เปลือกลำต้นเป็นสีดำ -ลักษณะของใบคล้ายกับใบมะค่าหรือใบประดู่	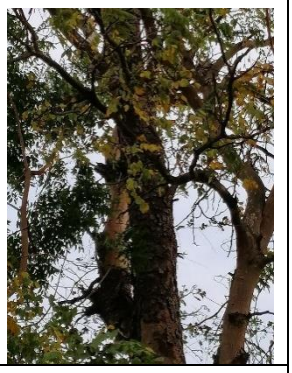
12	สะเดา	สะเดา	3	-ไม้ต้นสูง 15 - 25 ม. เปลือกต้นแตกเป็นร่องลึกตามยาว ยอดอ่อนสีน้ำตาลแดง -ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกออกเรียงสลับรูปใบหอก ขอบใบจักเป็นฟันเลื่อยแผ่นใบเรียบสีเขียวเป็นมัน -ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่งขณะแตกใบอ่อน ดอกสีขาวนวล	
13	ยอป่า	ยอป่า	16	-**ไม้ยืนต้น**สูงได้ถึง 15 ม. ลำต้นตั้งตรง กิ่งก้านมักคดงอ -ช่อดอกและใบออกหนาแน่นรวมกันที่ปลายกิ่ง เรือนยอดเป็นพุ่มรี เปลือกลำต้นสีน้ำตาลอมเทา -**ใบ**เดี่ยวรูปรีหรือไข่กลับ -**ผล**เป็นผลรวมรูปร่างค่อนข้างกลม ผลอ่อนสีเขียว	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
14	มะกอกเลื่อม	มะกอกเลื่อม	67	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ผลัดใบ สูง 10-25 ม.ลำต้นตั้งตรงเรือนยอดกลม -**ใบ**ประกอบแบบขนนกปลายคี่ -**ช่อดอก**แบบช่อเชิงลด ยาว 7-25 ซม. -**ผลสด**รูปกระสวย	
15	ขันทองพยาบาท	ขันทองพยาบาท	3	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดกลาง สูง 7-13 ม. ทรงพุ่มแน่นทึบลำต้นตรง -เปลือกต้นสีน้ำตาลแก่ผิวบางเรียบเนื้อไม้สีขาว -**ใบ**เป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ -**ดอก**สีเขียวอมเหลืองอ่อนออกเป็นช่อสั้นๆ -**ผล**เกือบกลม ผิวเกลี้ยง ขนาด 2 ซม.	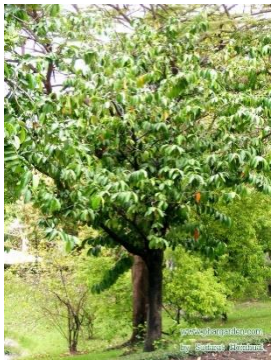
16	ไข่เน่า		4	-ลำต้นมีขนาดกลางถึงขนาดใหญ่มีความสูงประมาณ 10-25 ม. ผิวลำต้นเกลี้ยงเป็นสีหม่นและมีด่างเป็นดวงสีขาวๆ -ผลสุกมีสีม่วงดำ เนื้อนุ่มนิ่ม -ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง -ดอกมีขนาดเล็กและมีกลิ่นหอม	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
17	มะม่วงป่า	มะม่วงป่า	2	-ไม้ต้นขนาดกลางสูง 20 – 25 ม. ไม่ผลัดใบเรือนยอดเป็นพุ่มสูงถึงแผ่กว้าง ต้นเปลาตรง -**ลักษณะใบเป็น**ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับหรือเวียนสลับ -**ลักษณะดอก**ช่อแยกแขนงตั้งขึ้นคล้ายช่อฉัตรออกที่ปลายกิ่ง	
18	แหน	แหน	5	-เป็นพืชขนาดเล็กลอยน้ำ เจริญเติบโตได้ดีในน้ำนิ่ง ต้นเล็กๆ สีเขียวอยู่เดี่ยว ๆ หรืออยู่ติดกันเป็นกลุ่มตั้งแต่ 1 ถึงหลาย -ใบมีลักษณะเป็นรูปรี เป็นเกล็ดเล็กประมาณ 0.2 ซม. สีเขียวเป็นมัน	
19	กุง	กุง	8	-ต้นไม้ยืนต้นขนาดกลาง-ใหญ่ สูง 10-30 ม. ผลัดใบ -ลำต้นเปลาตรง เปลือกหนาสีน้ำตาลปนเทาอ่อน -ดอก ออกเป็นช่อตามง่ามใบตอนปลายกิ่งมีกาบหุ้มช่อดอกรูปขอบขนานแคบ ๆ หนึ่งกาบ -ผลเป็นรูปกรวยมีสันด้านข้างผล 5 สัน	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
20	ติ้ว	ติ้ว	240	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดกลาง สูง 3-12 ม. อาจสูงได้ถึง 35 ม. ผลัดใบ โคนต้นมีหนามเรือนยอดเป็นพุ่มกลม **ลำต้น**มีน้ำยางเหลือง กิ่งก้านเล็กเรียว -**เปลือก**สีน้ำตาลแดง -**ใบ**เดี่ยวเรียงตรงข้ามรูปวงรีแกมไข่กลับ -**ดอก**ช่อออกเป็นกระจุกตามกิ่งเหนือรอยแผลใบ	
21	ประดู่	ประดู่	34	-ลำต้นสูง 15-30 ม. หุ้มด้วยเปลือกหนาสีน้ำตาลซึ่งแตกสะเก็ดเป็นร่องลึก -ใบเป็นใบประกอบรูปขนนกเรียงสลับใบย่อยเยื้องสลับกัน 4-10 ใบ -ดอกมีสีเหลืองกลิ่นหอม -ผลมีลักษณะเหมือนรูปโล่แบนบางตรงกลางนูน	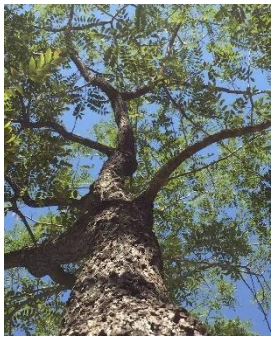
22	หว้า	หว้า	1	-**ไม้ต้น** สูง 10-25 ม. -**ใบเป็น**ใบเดี่ยวออกตรงข้าม แผ่นใบรูปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง 5-9 เซนติเมตร ยาว 9-15 ซม. ปลายแหลม โคนมน -**ดอก**สีขาวออกเป็นช่อตามง่ามใบ -**ผล**รูปรี	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
23	พลับพลา	พลับพลา	2	-**ไม้ยืนต้นหรือไม้พุ่ม**ขนาดกลาง ลำต้นตั้งตรง สูงได้ถึง 15 ม. เปลือกต้นสีเทาแตกล่อนเป็นสะเก็ดบางๆ -**ใบ**เดี่ยวเรียงสลับรูปวงรีแกมขอบขนาน -**ดอก**ช่อกระจุกแยกแขนงออกที่ซอกใบดอกตูมกลม -**ผล**รูปทรงกลมแกมไข่กลับ	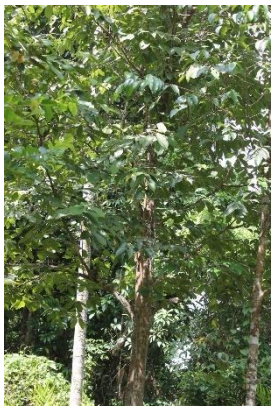
24	รกฟ้า	รกฟ้า	1	-<u>ไม้ต้นผลัดใบ</u>ขนาดใหญ่ สูง 20–30 ม. เปลือกต้นขรุขระสีเทาดำ -ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงตรงกันข้าม ใบตอนบนออกเรียงสลับกัน -ดอกออกเป็นช่อเชิงลดแยกแขนงตามซอกใบหรือปลายยอด	
25	หนามคอง	ตะครอง	2	-ไม้พุ่มรอเลื้อยสูงได้ถึง 5 ม. มีหนามแหลมโค้งตามลำต้นและกิ่งก้าน -ใบเดี่ยวเรียงสลับใบรีหรือรูปไข่กว้าง ปลายใบแหลมหรือมนโคน ใบมนแผ่นใบเรียบ -อกช่อออกเป็นกระจุกตามซอกใบดอกสีเหลืองอมเขียว	
26	หนามแท่ง	เคด	27	-ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 4-10 ม. ลำต้นและกิ่งก้านทรงกระบอก เปลือกสีน้ำตาล -**ใบ**เดี่ยวเรียงตรงข้ามรูปไข่กว้างหรือรูปไข่แกมวงรี -**ดอก**เดี่ยวหรือออกกระจุกที่ปลายกิ่ง ดอกมีขนาดเล็ก	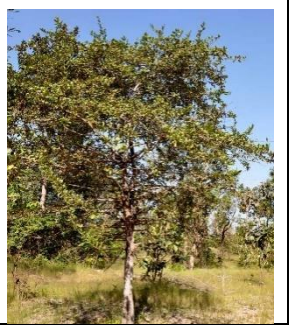

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
27	ขี้เหล็กสาร	แสมสาร	24	-ลำต้นตั้งตรงเรือนยอดกลมทึบ สูงประมาณ 10 ม. เปลือกสีน้ำตาลแก่เกือบดำ ลำต้นขรุขระ แตกสะเก็ดเป็นร่องลึก -ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกรูปไข่ออกเรียงสลับ ปลายใบเรียวแหลม -ดอกเป็นช่อออกตามปลายกิ่ง	
28	ฉนวน	ฉนวน	1	-ไม้ต้นสูง 12-18 ม. เปลือกสีเทาอ่อน แตกเป็นเกล็ดสี่เหลี่ยม -ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ปลายคี่ เรียงสลับ ก้านใบยาว 2-4 ซม. -ดอกแบบช่อแยกแขนง ยาว 10-15 ซม. ออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง -ผลเป็นฝักแห้งแตกตามตะเข็บ	
29	มะดูก	มะดูก	1	-ไม้ยืนต้นขนาดกลางไม่ผลัดใบ ลำต้นมีความสูงได้ประมาณ 20-35 ม. แตกกิ่งก้านทึบ เรือนยอดมีลักษณะกลมทึบ เปลือกต้นเป็นสีเทาอมดำ -ใบมะดูกใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงสลับกัน	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
30	กระทุ่มนา	กระทุ่มนา	8	-ไม้ยืนต้นขนาดกลาง - ใหญ่ ทรงพุ่มกลมคล้ายเห็ดใกล้บาน -ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่หรือรูปรี ยาว 5-16 ซม. ปลายใบมนหรือกลม โคนใบมนหรือเว้าเล็กน้อย -ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่นเรียงคล้ายช่อกระจุก -ผลแบบผลแห้งแตก	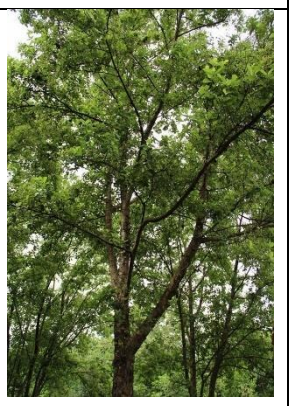
31	โมก	โมก	1	-ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นมีความสูงประมาณ 5-12 ม. ผิวเปลือกสีน้ำตาลดำ ลำต้นกลมเรียบมีจุดเล็ก ๆ สีขาวประทั่วต้น -ใบเดียวออกเรียงกันเป็นคู่ตามก้านใบลักษณะใบเป็นรูปไข่รีปลายใบมนแหลม -ผลเป็นฝักรูปทรงกระบอกจะออกมาเป็นคู่	
32	ตีนนก	ตีนนก	1	-ไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ผลิใบใหม่ได้ไว ลำต้นเปลาตรง สูง5-10 ม. -เปลือกต้นเป็นสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ดยาว -ใบเป็นใบประกอบแบบฝ่ามือ มีใบย่อย 3-5 ใบ	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
33	รัง	รัง	20	-**ไม้ยืนต้น**ผลัดใบขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 10 - 25 ม.กิ่งก้านคดงอ เปลือกสีเทาหรือน้ำตาลอมเทาแข็ง และหนามาก -ใ**บ**เดี่ยวเรียงสลับรูปไข่กว้างถึงรูปขอบขนาน -**ช่อดอก**แบบช่อแยกแขนง -**ผล**แบบผลผนังชั้นในแข็งรูปไข่	
34	มะม่วงหัวแมงวัน	มะม่วงหัวแมงวัน	13	-ไม้ยืนต้นมีความสูงของต้นได้ถึง 8-20 ม. ลำต้นมีลักษณะเปลาตรง เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ -ตามก้านและกิ่งอ่อนมีขนยาวสีน้ำตาลแดงทั่วไป เปลือกต้นแตกเป็นร่องหรือเป็นสะเก็ดยาว ๆ ตามลำต้น มีสีเทาแก่หรือสีดำ เปลือกด้านในเป็นสีแดงเลือดหมู	
35	มะกอก	มะกอก	1	-เป็น<u>ไม้ยืนต้น</u>ขนาดกลางสูงถึง 25 ม. ลำต้นและกิ่งก้านเลี้ยงไม่มีขน เปลือกเรียบสีเทาแตกเป็นร่องเล็กน้อย -ใบประกอบ มีใบย่อย 3 – 5 คู่ ปลายสุดเป็นใบเดี่ยว -ผลสดมีเนื้อฉ่ำน้ำลักษณะรูปไข่หรือรูปรี เมื่อสุกผลสีเหลืองหม่น มีรอยแต้มสีน้ำตาลทั่วผล	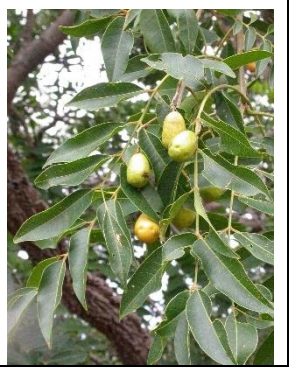

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
36	ส้านใหญ่	ส้านใหญ่	2	-จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีความสูงของต้นได้ประมาณ 10-35 ม. เรือนยอดของต้นกลมทึบ -ลำต้นมีลักษณะคดงอ -เปลือกต้นค่อนข้างเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ด สีเทาอมเหลืองอ่อน -ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงเวียนสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่กลับ	
37	พลวง	ตองตึง	3	-เป็นต้นไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ความสูง 20-30 ม. ผลัดใบ ลำต้นเปลาตรง -ใบเดี่ยวเรียงสลับรูปหัวใจ -ดอกเป็นช่อสั้นๆแบบแยกแขนง เกิดระหว่างง่ามใบตอนปลายกิ่ง -ผลแห้งไม่แตกผิวแข็ง	
38	สะแบง	ยางกราด	2	-**ไม้ยืนต้น** ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 ม. ลำต้นเปลาตรง กิ่งก้านสาขาเป็นพุ่มกลมทึบ -**ใบ**เดี่ยวเรียงเวียนสลับรูปไข่แกมรูปขอบขนาน -**ดอก**ออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนง -**ผล**แห้งรูปร่างค่อนข้างกลมแข็ง	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
39	พฤกษ์	พฤกษ์	1	-พฤกษ์เป็นไม้ยืนต้นเปลือกสีเทาเข้มหรือสีน้ำตาลแตกเป็นร่อง -ใบประกอบดอกออกเป็นช่อกระจุกเกสรตัวผู้เป็นพู่จำนวนมาก -ผลเป็นฝักผิวเกลี้ยงเป็นมันภายในมีเมล็ดแบน ๆ จำนวนมาก	
40	ตะขบป่า	ตะขบป่า	12	-**ไม้พุ่มหรือไม้ต้น**ขนาดเล็ก ผลัดใบ สูง 2-15 ม. **ลำต้น**และกิ่งใหญ่ๆมีหนามแหลม **-ใบ**เดี่ยวเรียงเวียนสลับขนาดค่อนข้างเล็กมักเรียงชิดกันเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง -**ดอก**แบบช่อกระจะออกเป็นช่อสั้นๆ ตามซอกใบ -**ผล**กลมหรือรี	
41	ติ้วขาว	ติ้วขาว	3	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดกลาง สูง 3-12 ม. อาจสูงได้ถึง 35 ม. -**ลำต้น**มีน้ำยางเหลือง กิ่งก้านเล็กเรียวกิ่งอ่อนมีขนนุ่มทั่วไป -**เปลือก**สีน้ำตาลแดง -**ใบ**เดี่ยวเรียงตรงข้ามรูปวงรีแกมไข่กลับหรือรูปขอบขนาน -**ดอก**ช่อออกเป็นกระจุกตามกิ่งเหนือรอยแผลใบ กลีบดอกสีขาวอมชมพูอ่อนถึงแดง	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
42	ติ้วแดง	ติ้วขน	4	-ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ผลัดใบอ่อน ใบอ่อนและช่อดอกอ่อนมีขนนุ่มทั่วไป เปลือกมีสีน้ำตาลอมดำ แตกเป็นเกล็ด -ใบเดี่ยวรูปรีหรือรูปขอบขนาน ยาวประมาณ 10 ซม. -ดอกสีชมพูอ่อน -ผลเป็นผลแห้งแก่ แตกกลางพู	
43	จิกนา	จิกนา	33	-ไม้ต้นผลัดใบสูงได้ถึง 13 ม. ทรงพุ่มแผ่กว้าง **-ลำต้น**มีเนื้อไม้เปลือกต้นสีน้ำตาลแตกเป็นร่อง **-ใบ**เดี่ยวรูปใบหอกกลับถึงรูปไข่กลับ -**ดอก**ช่อดอกออกเป็นช่อกระจะที่ปลายยอด	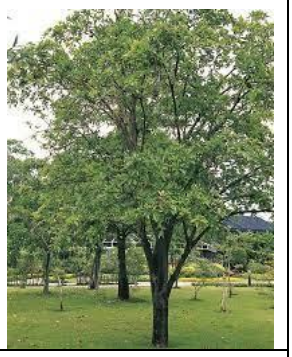
44	กัดลิ้น	กัดลิ้น	13	-เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก มีความสูงประมาณ 5-12 ม. ลักษณะของต้นเป็นทรงเรือนยอดแผ่กว้าง -ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก -ดอกเป็นช่อแบบแยกแขนงตามปลายกิ่ง -ผลมีลักษณะกลมเมื่อสุกผลจะเป็นสีเหลือง	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
45	น้ำใจใคร	น้ำใจใคร	3	-**ไม้พุ่มรอเลื้อย** สูง 2-3 ม. เปลือกสีเขียวเข้มผิวเรียบ กิ่งก้านมีขนสั้นๆ -**ใบ**เดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปขอบขนานแกมใบหอก หรือรูปไข่ -**ดอกช่อ**ออกเป็นกระจุกตามซอกใบ มี 1-3 ช่อ -**ผลสด**แบบผลผนังชั้นในแข็ง	
46	เหมือดคน	เหมือดคน	4	-ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 7 ม. ขึ้นรวมกันเป็นกลุ่ม มีหนามแหลมตามลำต้นและกิ่งก้าน ลำต้นและกิ่งอ่อนมีสีเขียว -ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ -ดอกออกเป็นช่อเชิงลดตามลำต้นและซอกใบ -ผลเป็นผลสดทรงลูกแพร์หรือรูปไข่	
47	ช้างโน้ม	ช้างน้าว	12	- **ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น**ขนาดเล็กผลัดใบ สูงได้ถึง 12 ม. กิ่งก้านแผ่ขยายออกลำต้นมักคดงอ เปลือกสีน้ำตาลเข้ม -**ใบ**เดี่ยวเรียงสลับมักพบเรียงชิดกันเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง -**ช่อดอก**แบบช่อกระจุกแยกแขนง -**ผล**สดแบบผลผนังชั้นในแข็ง ผลค่อนข้างกลม	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
48	งิ้วป่า	งิ้วป่า	2	-**ไม้ต้น**ผลัดใบ สูงถึง 30 ม. เมื่อต้นยังเล็กเรือนยอดจะเป็นชั้นๆ เมื่อโตเต็มที่ลำต้นเปลาตรง -**เปลือก**สีเทามีหนามตามแข็งตามลำต้น -**ใบ**ประกอบแบบนิ้วมือเรียงสลับเวียนเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง -**ดอก**เดี่ยวสีขาวครีมแกมม่วง	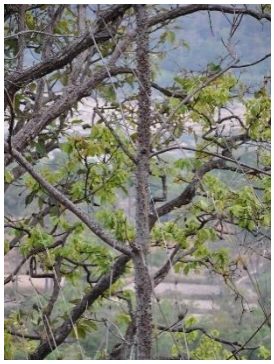
49	ส้มเสี่ยว	ส้มเสี้ยว	2	-ไม้ต้นขนาดกลางสูงถึง 15 ม. เปลือกต้นสีเทา เปลือกแตกเป็นสะเก็ดยาวตามลำต้น -ใบทรงกลมเว้า -ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบหรือตามง่ามใบ -ฝักแก่แห้งสีน้ำตาล -เมล็ดแบนผิวเรียบมัน	
50	อะราง	อะราง	3	-จัดเป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีความสูงของต้นได้ถึง 30 ม. ต้นเล็กมักจะแตกกิ่งต่ำ -เรือนยอดเป็นรูปทรงกลมทึบ -เปลือกของลำต้นเป็นสีน้ำตาล เปลือกต้นค่อนข้างเรียบ หรือแตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
51	มะค่าโมง	มะค่าโมง	2	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดใหญ่ผลัดใบช่วงสั้นๆ สูงได้ถึง 30 ม. แตกกิ่งก้านเป็นพุ่มกว้าง เปลือกต้นสีเทาอ่อน หรือสีชมพูอมน้ำตาล ผิวต้นขรุขระ -**ใบ**เป็นใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายใบคู่ -**ดอก**ออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนงออกตามปลายกิ่งหรือซอกใบ	
52	สะเดาช้าง	สะเดาเทียม	1	-ไม้ต้นผลัดใบ สูงได้ถึง 30 ม. โคนต้นมักเป็นพูพอนเปลือกสีเทา -ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น -ดอกออกเป็นช่อแน่น ยาว 20-25 ซม. -ผลเป็นฝักแบนแห้งแล้วแตก	
53	ตะไก้	ตาไก้	2	-ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 2-6 ม. -ใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามรูปรี รูปไข่ หรือรูปไข่กลับ ปลายแหลม -ดอกออกเป็นกลุ่มหรือเป็นช่อสั้นๆที่ง่ามใบ -ผลสุกสีแดงหรือแดงอมส้มมี 1 เมล็ด เมล็ดค่อนข้างกลม -ผลกินได้	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
54	นางกวัก	นางกวัก	2	-เป็นไม้ล้มลุก มีหัวอยู่ใต้ดิน มีก้านตั้งตรงโผล่ขึ้นมาเป็นก้านใบอวบน้ำ หนาประมาณ 3-6 ซม. -ใบมีลักษณะคล้ายใบโพธิ์ โคนใบรูปหัวใจผิวใบด้านบนเป็นมันสีเขียวเข้ม -ดอกออกเป็นช่อตามกาบใบ มีปลีและใบประดับสีเขียวอ่อน	
55	ประดู่ป่า	ประดู่ป่า	1	-ไม้ต้น ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15 – 30 ม. ผลัดใบเรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ -เปลือกนอกสีน้ำตาลดำหนา -ใบประกอบขนนกชั้นเดียว ปลายใบคี่เรียงสลับ -ช่อกระจะแยกแขนงออกที่ซอกใบและปลายกิ่งดอกย่อยสีเหลืองแกมแสด	
56	ยูคาลิปตัส	ยูคาลิปตัส	1	-ลำต้นมีขนาดใหญ่สูงประมาณ 24-50 ม.เส้นผ่านศูนย์กลางระดับอกที่ใหญ่ที่สุด ประมาณ 2 ม. มีลักษณะคดงอหรือเปลาตรง -เปลือกมีลักษณะเรียบเป็นมัน มีสีเทาสลับสีขาวและน้ำตาลแดงเป็นบางแห่ง -ช่อดอกเกิดที่ข้อต่อระหว่างกิ่งกับใบมีก้านดอกเรียวยาว และมีก้านย่อยแยก	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
57	แสลงพัน	แสลงพัน	1	-ลำต้นเลื้อยได้ไกล 8-10 ม. มีมือพัน -ใบเดี่ยวเรียงสลับรูปไข่ -ปลายใบแยกเป็นสองแฉก -ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกที่ปลายยอดดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด -ผลเป็นฝักแห้งแตกรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ	
58	คันทรง	คันทรง	1	-**ไม้พุ่ม**ขนาดกลางกึ่งเลื้อย ลำต้นตั้งตรงแตกกิ่งก้านมากตั้งแต่โคนต้นเปลือกต้นสีเขียวเข้มเป็นมัน สูง 1-9 ม. -**ใบ**เดี่ยวเรียงสลับรูปไข่ รูปไข่กว้าง หรือรูปหัวใจ -**ดอก**ช่อกระจุกออกที่ซอกใบ -**ผล**สดรูปทรงกลมคล้ายหม้อดินผิวเรียบเป็นมัน	
59	เลียบ	ผักเลียบ	1	-ไม้ยืนต้นประเภท<u>มะเดื่อ</u>และไทรพัน ลำต้นสูง 5-15 ม. ต้นที่อายุมากจะแตกพุ่มใหญ่ -ใบอ่อนผลิยอดใบอ่อนสีชมพูหรือสีชมพูอมเขียว -ดอกออกตามซอกใบ -ผลอ่อนสีเขียว ขนาด 1-2 ซม. เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีชมพูแดง ม่วง ม่วงอมดำ หรือดำ	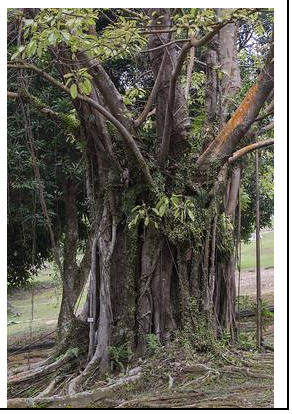

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
60	กระปุกป่า	บุกคางคก	1	-**ไม้ล้มลุก**สูงประมาณ 5 ฟุต -มี**หัวใต้ดิน**ขนาดใหญ่สีน้ำตาล มีอายุอยู่ได้นานหลายปี -ลำต้นกลม อวบน้ำ ไม่มีแก่น -**ใบ**เป็นใบเดี่ยวออกที่ปลายยอด ใบแผ่ออกคล้ายกางร่มแล้วหยักเว้าเข้าหาเส้นกลางใบ -**ดอก**ออกเป็นช่อแทงขึ้นมาจากหัวใต้ดิน	
61	ต้นเสียม	เนียมอ้น	1	-จัดเป็นพรรณไม้ล้ม พุ่มแตกกิ่งก้านสาขาออกรอบ ๆ ต้น -ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่ -ออกดอกเป็นช่อยาวบริเวณส่วนยอดของก้าน -ลักษณะของผลเป็นรูปไข่	
62	กล้วยไม้ป่า	กล้วยไม้ป่า	1	-ลำต้นเป็นลำอวบรูปรีมักแบนเล็กน้อย ผิวมีร่องตื้นตามยาวขึ้นเบียดกันแน่นเป็นกลุ่ม -ใบรูปขอบขนาน คล้ายตากาฉ่อ แต่กว้างกว่า -ดอกออกเป็นช่อบานค่อนข้างพร้อมกัน	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
63	กระถินณรงค์	กระถินณรงค์	1	-ไม้ไม่ผลัดใบจึงเห็นใบเขียวชอุ่มอยู่ตลอดปีขนาดกลาง - ใหญ่ ความสูง 10 - 30 ม. -ออกดอกเกือบตลอดปี แต่ออกดอกมากช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว	
64	คะนิง	ทะยิง	4	-**ไม้ต้น**ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 20 ม. เปลือกนอกสีดำ **-ใบ**เดี่ยวเรียงสลับรูปขอบขนาน กว้าง 3-8 ซม. ยาว 8-20 ซม. -**ดอก**แยกเพศอยู่ต่างต้น -**ผล**ป้อมหรือรูปไข่ปลายมนหรือบุ๋มเล็กน้อย -เมล็ดแข็งรูปจันทร์เสี้ยวหรือรูปไต	
65	ติ้วขน	ติ้วขน	9	-ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ผลัดใบ สูง 8-15 ม. เปลือกนอกสีน้ำตาลปนดำ -ใบเป็นใบเดี่ยวติดตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ รูปรีแกมรูปไข่กลับ -ดอกสีชมพูอ่อนถึงแดงกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกเป็นกระจุกตามกิ่ง ทั้งกลีบรองกลีบดอกและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
66	ส้มป่อย	ส้มป่อย	2	-**ไม้พุ่มรอเลื้อย**พาดพันต้นไม้อื่นสูง 3-6 ม. เถามีเนื้อแข็ง ผิวเรียบสีน้ำตาล -**ใบ**เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงสลับ -**ดอก**เป็นช่อกระจุกกลมออกตามซอกใบข้างลำต้น -**ผล**เป็นฝักรูปขอบขนาน	
67	สลักดำ	ลำบิด	3	-**ไม้ยืนต้น**ไม่ผลัดใบสูงได้ถึง 12 ม. เปลือกสีเทาปนน้ำตาล -**ใบ**เดี่ยวเรียงสลับรูปไข่ รูปวงรีถึงรูปขอบขนาน -**ดอก**แยกเพศอยู่คนละต้น กลีบดอกและกลีบเลี้ยงอย่างละ 4 กลีบ -**ผล**สดแบบมีเนื้อรูปทรงกลมยาว 2-2.5 ซม.	
68	อ้อยช้าง	กอกกัน	11	-เปลือกสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ดรูปสี่เหลี่ยม -ใบประกอบแบบขนนก ดอกช่อสีเหลืองอ่อนออกดอกแล้วจะทิ้งใบหมด -ผลขนาดเล็กสุกแล้วสีเหลืองหรือแดงเป็นพืชที่รับประทานได้	
69	เหมือดขาว	เหมือดขาว	16	-เป็นไม้พุ่มกึ่งยืนต้นขนาดเล็ก มีความสูงประมาณ 1-3 ม. เปลือกของลำต้นขรุขระเป็นร่องมีสีน้ำตาลดำ -ใบเดี่ยวออกตรงข้ามกันลักษณะของใบรูปวงรีคล้ายโล่ -ช่อดอกออกเป็นกระจุกตามซอกใบ -ผลเป็นผลเดี่ยวคล้ายลูกหว้า	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
70	ติ้วหมาแหงน	ติ้วเกลี้ยง	15	-ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงใหญ่ ผลัดใบ สูงได้ถึง 30 ม. เปลือกเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ด สีเทาอมน้ำตาล -ใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามรูปไข่กลับ -เป็นดอกเดี่ยวหรือออกเป็นกระจุก 2-5 ดอก -ผลแห้งแตกรูปวงรีแข็งเกลี้ยงเป็นมัน	
71	ส้มกบ	ส้มกบ	1	-ไม้เถาขนาดเล็กเลื้อยไปตามพื้นดิน มีรากออกตามข้อ -ลำต้นยาว 5-20 ซม. -**ใบ**เป็นใบประกอบมี 3 ใบย่อย ออกที่ปลายยอดแบบเรียงสลับ ใบย่อยทั้งสามออกแบบสมมาตร -**ดอก**เล็กสีเหลืองสด -**ผล**เป็นผลแห้งแบบแคปซูล	
72	ตะโกพนม	ตะโกพนม	1	-ไม้ต้นขนาดกลาง ถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ 8-15 ม. เปลือกต้นสีดำ แตกออกเป็นสะเก็ด -ใบรูปไข่โคนใบมน หรือเว้าเข้าเล็กน้อยปลายใบมน -ดอกเป็นดอกช่อสั้นออกเป็นกระจุกตามซอกใบ -ผลเป็นผลเดี่ยว	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
73	ปรง	ปรง	3	-เป็นพืชที่มีขนาดเล็กคล้ายกับใบของปาล์ม แต่การเรียงตัวของใบนั้นคล้ายกับเฟิร์นข้าหลวง -ลำตัวปรงเป็นพืชเลี้ยงง่าย เจริญเติบโตช้ามาก คือ 1 ปีจะเกิดใบเพียงแค่ใบเดียวเท่านั้น	
74	แคทราย	แคทราย	2	-ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงกลาง อายุหลายปี สูง 8-20 ม. -ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ปลายคี่ -ดอกเป็นช่อแบบกระจะ ออกตามซอกใ ดอกสีขาวอมเขียวรูปถ้วย -ผลเป็นฝักยาวเป็นสันสี่เหลี่ยม	
75	หางนกยูง	หางนกยูง	1	-ไม้พุ่มที่มีความสูงหลายระดับลำต้นด้านล่างมีขนาดเล็ก -ใบจะเรียงกันเป็นแผงคล้ายขนนก ใน 1 ใบจะประกอบด้วยใบย่อยจำนวนมาก -ดอกจะออกรวมกันเป็นช่อใหญ่ และในแต่ละดอกจะมีกลีบเพียงแค่ 5 กลีบ	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
76	พญายา	กระแจะ	1	-**ไม้พุ่มกึ่งไม้ต้น**หรือไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง เนื้อไม้สีขาว -**เปลือกต้น**สีน้ำตาลขรุขระ ลำต้นและกิ่งมีหนาม มีหนามแข็งและยาว -**ดอก**ออกเป็นช่อแบบช่อกระจะรวมกันเป็นกระจุกตามกิ่งเล็กๆ หรือตามซอกใบ -**ผล**สดรูปทรงกลม	
77	เหมือดโลด	เหมือดโลด	24	**-ไม้พุ่ม**หรือไม้ต้นขนาดเล็กสูง 6-15 ม. **-เปลือกต้น**สีเทาดำหนาแตกเป็นร่องลึกตามยาว **-ใบ**เดี่ยวเรียงเวียนสลับ แผ่นใบรูปขอบขนานกว้าง หรือรูปรีแกมรูปไข่ **-ดอก**เล็กสีเหลืองอ่อน	
78	ขี้เหล็กขาว	ขี้เหล็กขาว	3	-ต้นขี้เหล็กเป็นไม้ขนาดกลาง มีลำต้นสูงประมาณ 5-15 ม. ลำต้นมีลักษณะไม่สมมาตร ไม่เป็นวงกลม -เปลือกลำต้นมีสีเทาอมดำ -ใบประกอบแบบขนนกชนิดใบคู่ (ใบสุดท้ายเป็นคู่)	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	ลักษณะ	ภาพ
79	โมกมัน	โมกมัน	2	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดเล็กสูงถึง 15 ม. กิ่งอ่อนเกลี้ยงหรือมีขนประปราย -**ใบ**เดี่ยวเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉากรูปรี -**ช่อดอก**แบบช่อกระจุกออกที่ปลายกิ่ง -ดอกสีขาวหรือสีชมพูรูปกรวย	
80	มะกล่ำ	มะกล่ำต้น	1	-**ไม้ยืนต้น**ขนาดกลางถึงใหญ่ ผลัดใบระยะสั้น สูงได้ถึง 20 ม. เรือนยอดแผ่กิ่งกว้าง ต้นทรงโปร่ง -**ใบ**ประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ รียงสลับใบย่อยรูปวงรี -ช่อดอกแคบยาวรูปทรงกระบอก -**เมล็ด**รูปร่างค่อนข้างกลมแข็ง สีแดงเลือดนก -**ผล**เป็นฝักรูปแถบ	

ตารางที่ 3.2 สมุนไพรพื้นถิ่น พบว่ามีทั้งหมด 20 ชนิด ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	สรรพคุณ	ภาพ
1	เอี้ยงหมายนา	เอี้ยงหมายนา	2	เป็นยาแก้บิด ยาบำรุงกำลัง ขับปัสสาวะ แก้ไอหืด แก้อาเจียน ขับน้ำนม แก้ไข้มาลาเรีย แก้หืดหอบ **เหง้า**รสขมเมาขับปัสสาวะ แก้บวมน้ำ แก้ตกขาว	
2	กระเจียวขาว	กระเจียวขาว	2	หน่ออ่อนและดอกอ่อนของกระเจียวมีรสเผ็ดร้อนและมีกลิ่นหอม เป็นยาช่วยขับลม ใบนำมาตำคั้นเอาแต่น้ำใช้เป็นยาทารักษาแผลสดและช่วยห้ามเลือด	
3	อีนูน	ผักสาบ	3	ต้นอ่อนหรือยอดอ่อนใช้ในการแก้ ท้องเสีย ส่วนของรากใช้บำรุงโลหิตโดยเฉพาะสตรีหลังคลอด ช่วยย่อยอาหารเป็นยาแก้ปัสสาวะ	
4	ผักอูบอีบ	เปราะป่า	4	หัวหรือเหง้าใต้ดินใช้ผสมกับตัวยาอื่นเพื่อเข้าตำรับยา ใช้เป็นยาอายุวัฒนะช่วยแก้หวัด โดยใช้หัวตำผสมกับหัวหอมใช้สุมกระหม่อมเด็กจะช่วยบรรเทาอาการได้	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	สรรพคุณ	ภาพ
5	โมกเครือ	โมกเครือ	1	**เถา**มีรสเฝื่อนฝาดใช้ทาฝี แก้เมื่อยขบ แก้ผดผื่นคัน **ราก**ต้มดื่มแก้โรคทางเดินปัสสาวะ แก้ไตและตับพิการ **ยอด**ใช้แก้ท้องเสีย **ใบ**แก้เมื่อยขบ	
6	มะรุมป่า	มะรุมป่า	1	ดอกมะรุมเป็นยาบำรุง ขับปัสสาวะ ฝักรสหวานแก้ไข้ ใช้รักษาโรคขาดสารอาหาร ช่วยรักษาระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ช่วยควบคุมความดันโลหิตสูงให้อยู่ในภาวะปกติ	
7	โคคลาน	โคคลาน	1	**เถา**รสขมเบื่อเย็นปรุงเป็นยารับประทานแก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย แก้เส้นเอ็นตึงแข็ง ปวดหลัง ปวดเอว แก้ไตพิการ ปัสสาวะพิการ และบำรุงโลหิต	
8	หมี่	หมี่	1	รากใช้เป็นยาแก้ไข้ออกฝีเครือเปลือกสดใช้อมแก้ปวดฟัน แก้ปากเหม็น แก้ท้องเสีย ใบสดใช้ขยี้ทารักษากลากเกลื้อน เมล็ดใช้เป็นยาถอนพิษอักเสบต่าง ๆ ยางมีรสฝาดร้อนใช้ตำพอกทาแก้ฟกช้ำ แก้ช้ำบวม	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	สรรพคุณ	ภาพ
9	ตานกกด	ตานกกด	1	**เนื้อไม้**รสฝาดขมมันถ่ายพิษเสมหะ โลหิต แก้กระษัย ปวดเมื่อย **กิ่งและลำต้น**ช่วยเรียกน้ำย่อยช่วยเจริญ**เปลือกและเนื้อไม้**ต้มสกัดใช้รักษาการทำงานที่ผิดปกติของไต	
10	ขันทองพยาบาท	ขันทองพยาบาท	1	**ราก**แก้ลม แก้ประดง แก้พิษในกระดูก แก้โรคผิวหนัง รักษาน้ำเหลือง **ลำต้น**ต้มอาบสำหรับหญิงอยู่ไฟ **เปลือกต้น**แก้โรคตับพิการ	
11	สาบเสือ	สาบเสือ	3	ใช้เป็นยารักษาแผลสดสมานแผล ถอนพิษแก้อักเสบ แก้พิษน้ำเหลือง แก้ตาฟาง ดอกเป็นยาแก้ร้อนในกระหายน้ำ ชูกำลัง แก้อ่อนเพลีย บำรุงหัวใจ	
12	กอกกัน	กอกกัน	1	**เปลือกต้น**มีรสขมใช้สมานแผลห้ามเลือด แก้ท้องอืดเฟ้อ แก้ปวดท้อง **ใบ**ใช้รักษาโรคเท้าช้าง อาการอักเสบ อาการปวดประสาท อาการแพลงและรอยฟกช้ำ **แก่น**มีรสหวานชุ่มคอ แก้กระหายน้ำ	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	สรรพคุณ	ภาพ
13	ขี้ตุ่น	ขี้ตุ่น	1	ใช้พอกแก้คางทูม รากต้มดื่มแก้หวัด แก้ร้อนใน ต้นต้มน้ำดื่มแก้ปวดท้อง ขับเสมหะ สตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทานอาจทำให้แท้งได้	
14	พลองเหมือด	พลองเหมือด	7	**เปลือกต้นและแก่น**เผาไฟจะให้น้ำยาง บรรเทาอาการปวดฟัน ทำให้ฟันแข็งแรง **ต้นและใบ**ต้มน้ำดื่มเป็นยาขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะขัด **น้ำยาง**ทาฟันทำให้ฟันไม่ผุง่าย	
15	โด่ไม่รู้ล้ม	โด่ไม่รู้ล้ม	5	ทั้งต้นเป็นยาขับปัสสาวะแก้ไข้ แก้ไข้จับสั่น ขับน้ำเหลืองเสีย แก้บิด แก้ท้องเสีย รากขับปัสสาวะแก้ไข้ตัวร้อน แก้ไข้หวัด แก้ไอเรื้อรัง ใบรักษาบาดแผลแก้โรคผิวหนัง	
16	มะขามป้อม	มะขามป้อม	1	ผลช่วยดับกระหายได้ดี แก้ไอเจ็บคอ ลดเสมหะ แก้ท้องผูก มีฤทธิ์เป็นยาระบาย บำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งมีสารต้านมะเร็ง รักษาหอบหืด แก้อาการผื่นคัน ผิวหนังอักเสบ	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ต้น)	สรรพคุณ	ภาพ
17	หนอนตายหยาก	ปงช้าง	4	**ราก**ต้มน้ำดื่มถ่ายพยาธิตัวจี๊ด นำรากผสมกับหญ้าหวายนาและชะอม ต้มน้ำดื่ม ถ่ายพยาธิตัวจี๊ด คั้นน้ำพอกแก้หิดเหา นำรากมาโขลกบีบเอาน้ำหยอดแผลวัวควายซึ่งมีหนอนไช หนอนจะตายหมด	
18	ยอป่า	ยอป่า	1	รากมีสรรพคุณเป็นยาแก้เบาหวาน แก่นมีรสขมร้อนเป็นยาบำรุงโลหิต ใบมีสรรพคุณแก้จุกเสียด ผลออ่อนมีสรรพคุณแก้คลื่นไส้อาเจียน ช่วยขับลมในลำไส้	
19	น้ำใจใคร	น้ำใจใคร	1	**เนื้อไม้**รสฝาดเฝื่อนเล็กน้อย ต้มน้ำดื่ม แก้ปวดเมื่อย **ใบ**แก้หวัดคัดจมูก **เปลือกต้น** รสฝาดร้อน ใช้ทารักษาแผลเน่าเปื่อย หรือต้มดื่มบำรุงกำลัง	
20	หนามแท่ง	หนามแท่ง	4	**ต้น**รสเฝื่อนเล็กน้อยปรุงยารักษาโรคเบาหวานแก้โรคมะเร็งต่างๆ เช่น มะเร็งตับ มะเร็งในกระดูก แก้วัณโรค **ผลแก่**ใช้ตีกับน้ำ เป็นยาสระผม	

ตารางที่ 3.3 สัตว์เลี้ยง พบว่ามีทั้งหมด 27 ชนิด ที่พบในพื้นที่ชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
1	โคนม	โคนม	9	
2	โคเนื้อ	โคเนื้อ	409	
3	กระบือ	กระบือ	44	
4	สุกร	สุกร	80	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
5	ไก่พื้นเมือง	ไก่พื้นเมือง	727	
6	ไก่เนื้อ	ไก่เนื้อ	61	
7	ไก่ไข่	ไก่ไข่	220	
8	เป็ดเนื้อ	เป็ดเนื้อ	58	
9	เป็ดไข่	เป็ดไข่	75	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
10	สุนัข	สุนัข	130	
11	แมว	แมว	63	
12	หอยเชอรี่	หอยเชอรี่	500	
13	ปลาดุก	ปลาดุก	13,075	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
14	นกเอี้ยง	นกเอี้ยง	4	
15	หมูป่า	หมูป่า	4	
16	ปลานิล	ปลานิล	1,000	
17	ปลาตะเพียน	ปลาตะเพียน	5,000	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
18	ปลา	ปลา	2,300	
19	ห่าน	ห่าน	9	
20	ไก่ชน	ไก่ชน	145	
21	นก	นก	3	
22	ควายเผือก	ควายเผือก	1	
23	นกหงส์หยก	นกหงส์หยก	1	

ตารางที่ 3.4 สัตว์และแมลง พบว่ามีทั้งหมด 19 ชนิด ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
1	มดแดง	มดแดง	2	
2	แมงมุม	แมงมุม	3	
3	หนอนบุ้ง	หนอนบุ้ง	6	
4	ผีเสื้อ	ผีเสื้อ	1	
5	ปลวก	ปลวก	12	

ดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
6	กิ้งกือ	กิ้งกือ	22	
7	ตั๊กแตน	ตั๊กแตน	1	
8	ตั๊กแตนใบไม้	ตั๊กแตนใบไม้	1	
9	หนอน	หนอน	3	
10	รังมดแดง	รังมดแดง	3	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
11	แมงแคง	แมลงแคง	1	
12	รังผึ้ง	รังผึ้ง	1	
13	แมลงปอ	แมลงปอ	1	
14	ด้วงดอกรักสีน้ำเงิน	ด้วงดอกรักสีน้ำเงิน	1	

ลำดับที่	ชื่อภาษาท้องถิ่น	ชื่อภาษาไทย/กลาง	จำนวนที่พบในพื้นที่ตัวอย่าง (ตัว)	ภาพ
15	ด้วงเต่าสองแต้ม	แมลงเต่าทอง	1	
16	แมลงหัวกว้าง	ด้วงกว่าง	1	
17	แมงมุมปูขาว		1	
18	ผีเสื้อกลางคืน	ผีเสื้อกลางคืน	2	
19	จิ้งจก	จิ้งจก	2	

ตารางที่ 3.5 เส้นทางศึกษาป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม พบว่ามีพรรณไม้และพืชสมุนไพรทั้งหมด 70 ชนิด ดังตาราง

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
1	พลับพลา	14.892356	102.886381	15	
2	มะค่าแต้	14.892411	102.886808	16	
3	แดง	14.892455	102.887189	10	
4	ประดู่	14.892434	102.887674	20	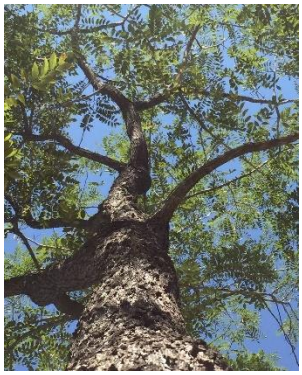

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
5	กระทุ่มนา	14.892445	102.88786	8-15	
6	ขี้ตุ่น	14.892482	102.888338	1-2	
7	ติ้วขน	14.892358	102.888629	8-15	
8	ขี้เหล็กขาว	14.892375	102.888683	8-15	
9	เสน่ห์สาร	14.892763	102.888969	1-1.5	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
10	ติ้วหมาแหงน	14.892908	102.889967	30	
11	กระถินณรงค์	14.892931	102.890307	8-20	
12	หนามแท่ง	14.893006	102.890373	4-10	
13	เต็ง	14.893252	102.890449	10-25	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
14	เอื้องหมายนา	14.893551	102.89055	0.5-1	
15	มอสส์	14.894131	102.890433	0.2-0.4	
16	กระเจียวขาว	14.89424	102.890365	0.5	
17	มะกอกเลื่อม	14.894635	102.890121	10-25	
18	สาบเสือ	14.894794	102.889975	1-2	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
19	สะเดา	14.895004	102.889756	12-15	
20	ใบหูช้าง	14.895032	102.889749	1	
21	โด่ไม่รู้ล้ม	14.895101	102.889615	0.5	
22	เหมือด	14.895365	102.889449	3-10	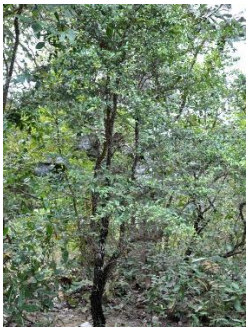
23	คะนิง	14.896063	102.889451	8-15	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
24	เห็ด	14.896247	102.889615	0.2-0.5	
25	สลักดำ	14.896458	102.889731	2-20	
26	ตะแบง	14.89673	102.889856	15-30	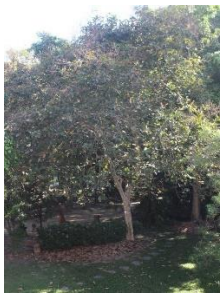
27	พันชาด	14.896788	102.889875	9-15	
28	ผักสาบ	14.896841	102.889821	0.1-0.2	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
29	กล้วยไม้	14.896872	102.889708	0.2-0.5	
30	จอมปลวก	14.896899	102.889862	1	
31	รัง	14.896989	102.889667	15-27	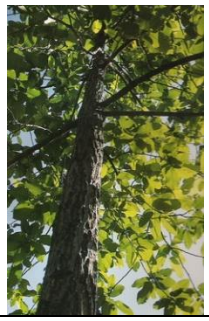
32	เครือไส้ตัน	14.897058	102.88923	5-12	
33	มะกอกเลื่อม	14.897048	102.888979	10-25	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
34	แสลงพัน	14.896904	102.888905	3-5	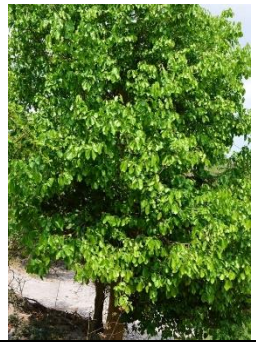
35	ยอป่า	14.89688	102.888885	3	
36	เต็ง	14.896906	102.888792	10-25	
37	หนามคอง	14.897034	102.888735	1	
38	สลักดำ	14.897109	102.888621	2-20	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
39	ประดู่	14.897241	102.888536	20-40	
40	ติ้ว	14.897311	102.888366	3-12	
41	รกฟ้า	14.89735	102.888195	20-30	
42	มะค่าแต้	14.897369	102.887926	10-20	
43	ผักอูบอีบ	14.897325	102.887836	0.3-0.5	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
44	มะกอกเลื่อม	14.897302	102.887755	10-25	
45	สลักดำ	14.897187	102.887672	2-20	
46	แดง	14.89713	102.887523	10-15	
47	กระทุ่มนา	14.897112	102.887524	8-15	
48	เหมือดขาว	14.897091	102.887529	1-3	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
49	แดง	14.897143	102.887412	10-15	
50	คะนิง	14.897094	102.887312	8-15	
51	อ้อยช้าง	14.897083	102.887238	12-15	
52	ตูมกา	14.897084	102.887193	15	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
53	จบก	14.897073	102.887164	35	
54	รัง	14.897071	102.887118	15-27	
55	มะรุมป่า	14.897038	102.887098	15-25	
56	มะม่วงป่า	14.896984	102.887065	30	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
57	ส้มป่อย	14.896973	102.887021	3-6	
58	พลวง	14.897026	102.886929	20-30	
59	กระเจียว	14.896999	102.886895	0.5	
60	กัดลิ้น	14.896977	102.88686	15	
61	ไข่เน่า	14.896953	102.886851	25	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
62	โมกมัน	14.896949	102.886848	8-20	
63	กัดลิ้น	14.89695	102.886648	15	
64	ประดู่	14.896973	102.88649	20-40	
65	หนามแท่ง	14.896948	102.886482	4-10	
66	ติ้ว	14.896884	102.886408	3-12	
67	มะกอกเลื่อม	14.896759	102.886412	10-25	

ลำดับที่	ชื่อ	ละติจูด	ลองจิจูด	ความสูง (M)	ภาพ
68	งิ้วป่า	14.896667	102.886465	10-20	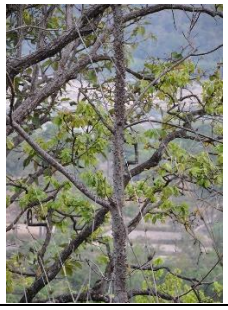
69	ตะขบหนาม	14.896486	102.886442	2-15	
70	มะค่าแต้	14.895991	102.886421	10-25	

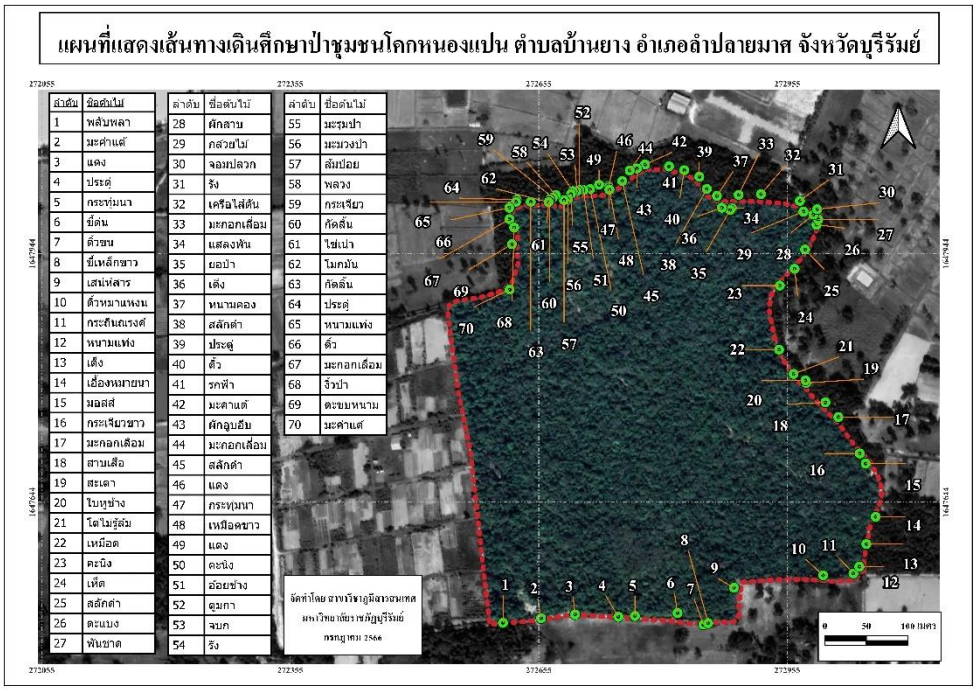

ภาพที่ 3.8 แผนที่แสดงเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนโคกหนองแปน

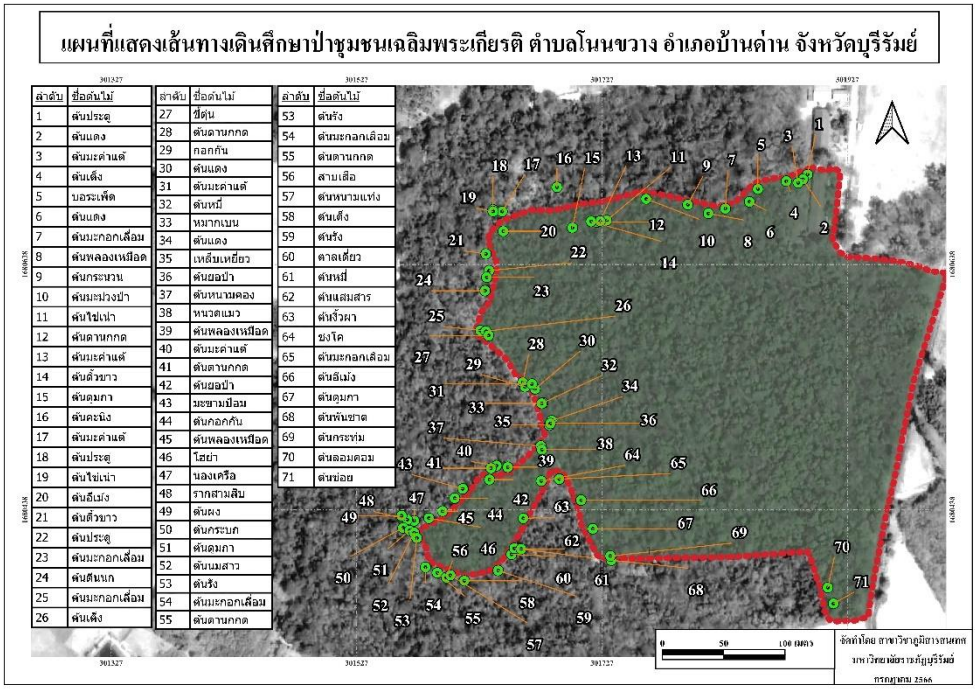

ภาพที่ 3.9 แผนที่แสดงเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ

3.3 ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา)

จากข้อมูลพรรณไม้ และสมุนไพรพื้นถิ่น ที่ดำเนินการสำรวจ ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้าน สระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ นำเข้ามาในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ และจัดทำแผนที่ออนไลน์เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตเข้าถึงได้จาก https://bigdata-bru.org/rspg

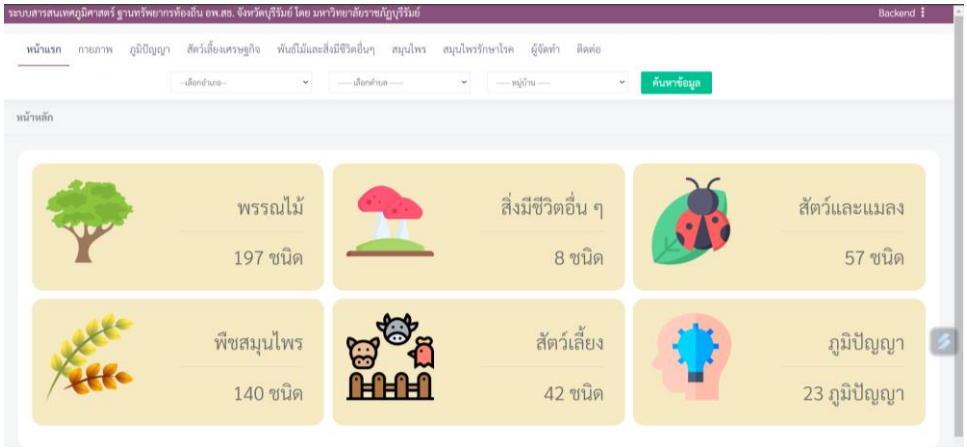

ภาพที่ 3.10 หน้าหลักออนไลน์ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ภูมิปัญญา พืชสมุนไพร และพรรณไม้ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยจะแยกเป็น 2 ส่วนสำหรับผู้ดูแลเว็บไซต์และผู้ใช้ทั่วไปดังนี้

3.3.1 ผู้ดูแลระบบ

โดยผู้ดูแลระบบจะต้องมีการล็อคอินเข้าใช้งาน โดยมีชื่อผู้ใช้ (admin1) และรหัสผ่าน (123456) เพื่อเข้าไปจัดการดูแลระบบสารสนเทศ

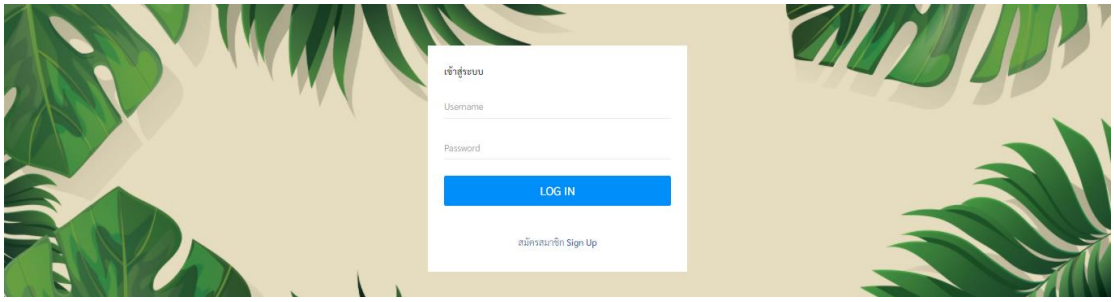

ภาพที่ 3.11 การล็อคอินเข้าใช้งานผู้ดูแลระบบ

ค้นหาข้อมูลพรรณไม้จากชื่อสามัญ จากเงื่อนไข ตามลักษณะต่างๆ ของพืชที่พบ ได้แก่ รูปร่างของใบ ประเภทลำต้น ลักษณะดอก ลักษณะผล และลักษณะเปลือกไม้ หรือข้อมูลสถานที่พบพรรณไม้ และค้นหาจากชื่อสถานที่

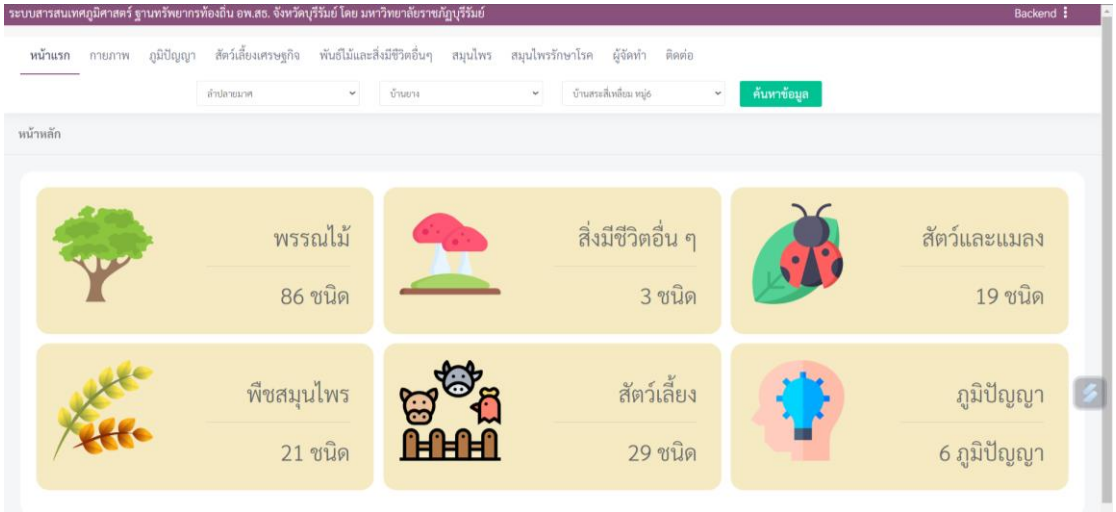

ภาพที่ 3.12 การค้นหาข้อมูลพรรณไม้

สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลพรรณไม้ ข้อมูลสมุนไพรพื้นถิ่น และข้อมูลของปราชญ์/หมอสมุนไพร ได้

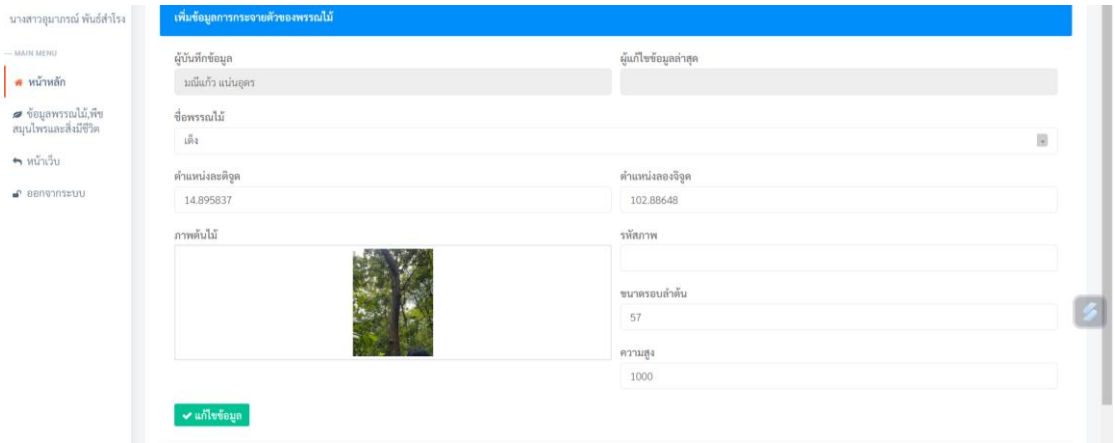

ภาพที่ 3.13 การเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลพรรณไม้

3.3.2 ผู้ใช้ทั่วไป

หน้าหลักจะแสดงภาพแผนที่ออนไลน์แสดงจุดไม้มีค่าและสมุนไพรแต่ละพื้นที่ไว้ สามารถเลือกแผนที่ให้เป็นภาพแผนที่ หรือภาพดาวเทียมได้

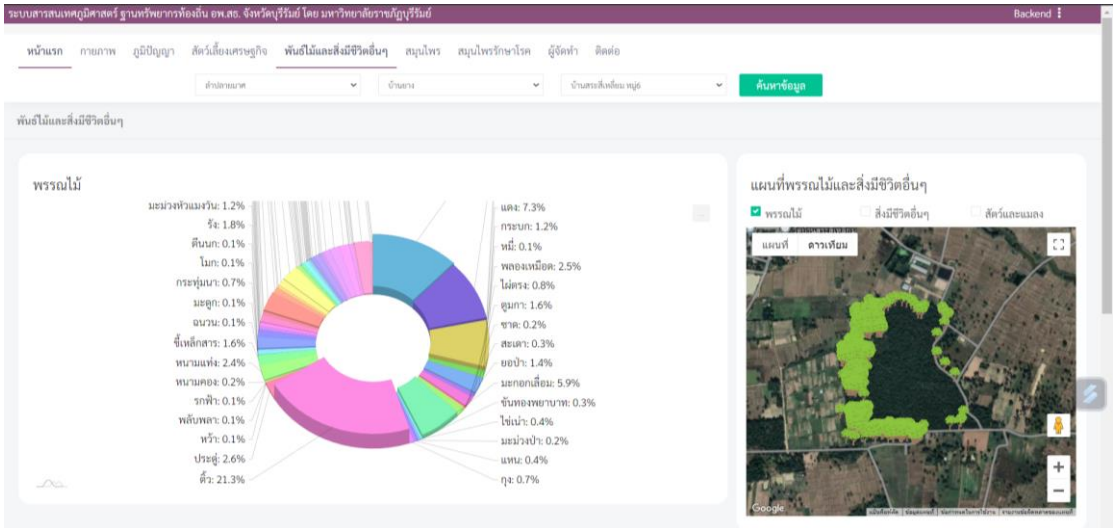

ภาพที่ 3.14 ตัวอย่างแสดงภาพแผนที่ออนไลน์ พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

แผนที่ออนไลน์สามารถย่อ-ขยาย เข้าหาพื้นที่ต่างๆได้ และมีการแสดงตำแหน่งพรรณไม้ และสมุนไพรพื้นถิ่น จะแสดงตำแหน่งที่ตั้งเป็นสัญลักษณ์แตกต่างกัน และทำให้เห็นความถี่ของพรรณไม้ทั้งหมดในพื้นที่ซึ่งสัญลักษณ์ของพรรณไม้จะแสดงเป็นรูปต้นไม้สีเขียวและสัญลักษณ์ของสิ่งมีชีวิต จะแสดงเป็นรูปเห็ดสีแดงและสัญลักษณ์ของสัตว์และแมลงจะแสดงเป็นสีเขียวแดง โดยสัญลักษณ์ที่แสดงตำแหน่งของพรรณไม้ทั้งหมดนั้นสามารถคลิกที่ตำแหน่งสัญลักษณ์จะมีหน้าต่างขนาดเล็กแสดงข้อมูลภาพของพรรณไม้แต่ละชนิดพร้อมชื่อไทยของพรรณไม้นั้นๆ

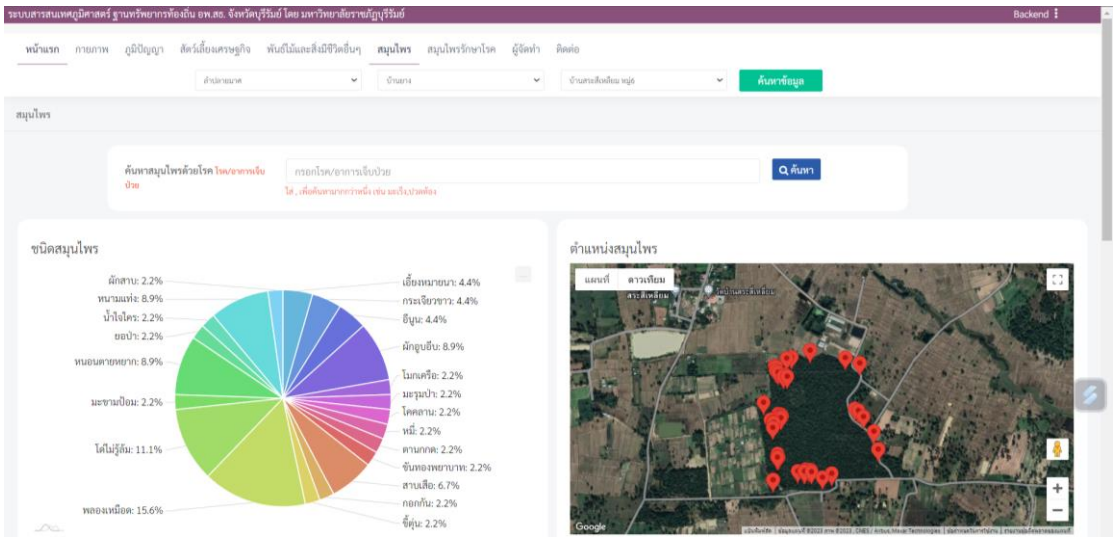

ภาพที่ 3.15 การแสดงตำแหน่งไม้มีค่าและไม้อื่นๆ และสมุนไพรพื้นถิ่น
ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

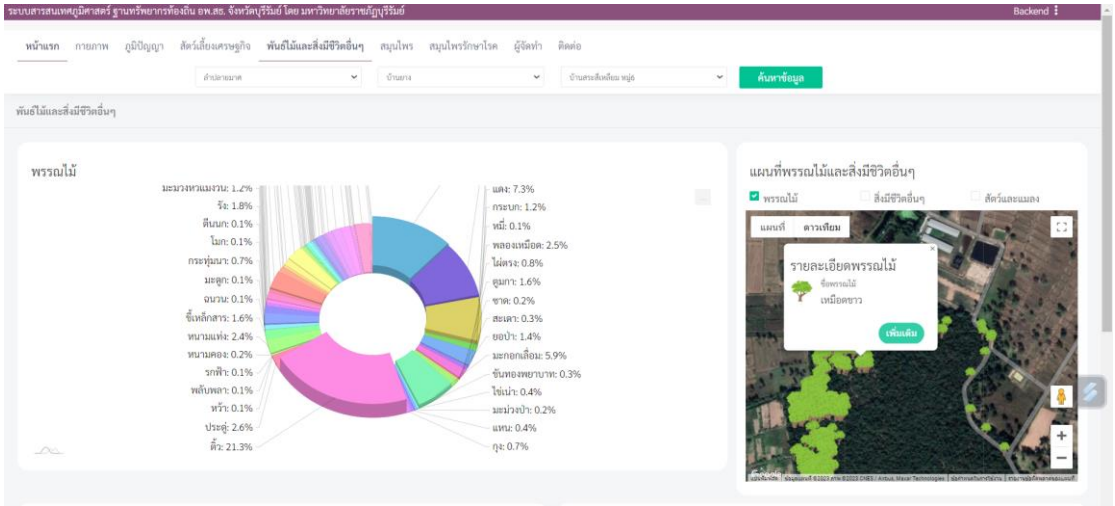

ภาพที่ 3.16 ข้อมูลภาพและชื่อไทยของต้นเหมือดขาว ในพื้นที่ป่าชุมชนโคกบ้านสระสี่เหลี่ยม

ภาพทั้งหมดของพรรณไม้ที่แสดงในหน้าหลักของเว็บไซต์สามารถคลิกดูข้อมูลรายละเอียดของพรรณไม้นั้นๆ

ดูข้อมูลปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามพื้นที่ที่เลือก โดยข้อมูลจะแสดงลำดับชื่อ-สกุล และเพศของปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรายบุคคล

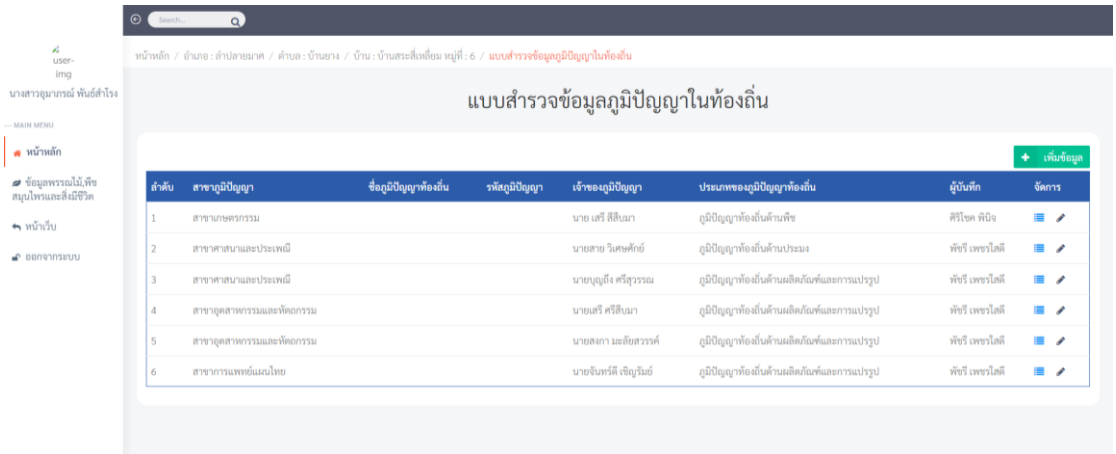

ภาพที่ 3.17 ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม

บทที่ 4
สรุปผลและองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินโครงการ

4.1 สรุปผลการดำเนินโครงการ

4.1.1 การกระจายตัวของไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่บ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

จากการดำเนินโครงการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย โดยการสำรวจในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1.2 ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลทางด้านกายภาพ พบว่า ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปมีสภาพพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การทำการเกษตร มีลำน้ำมาศไหลผ่านพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกลาดเทไปด้านทิศตะวันตก มีความสูงตั้งแต่ 162 - 185 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง บริเวณป่าชุมชน มีความสูงประมาน 185 เมตร บริเวณหมู่บ้าน 182 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำนาข้าว ป่าไม้ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะปลูกในที่สาธารณะประโยชน์ ลักษณะภูมิอากาศประกอบด้วย 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูร้อนจะอยู่ช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนจะอยู่ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึงกลางเดือนตุลาคม และฤดูหนาวจะอยู่ช่วงกลางเดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ลักษณะดินจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 40 ได้แก่ ชุดดินจอมพระ ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายระบายน้ำดี

ลักษณะดินมีชุดดิน 1 ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินจอมพระ (Cpr)

แหล่งน้ำธรรมชาติ มี 1 แหล่งน้ำ ได้แก่ หนองสระสี่เหลี่ยม ขนาด 39,320 ตารางเมตร ปริมาณน้ำ 483.62 ลูกบาศก์เมตร มีน้ำตลอดปี ผลการศึกษาคุณภาพน้ำในหนองสระสี่เหลี่ยม พบว่า คุณลักษณะทางกายภาพ (อุณหภูมิ สีและกลิ่น) คุณลักษณะทางเคมี (DO ความเค็ม การนำไฟฟ้า pH และ TDS) และคุณลักษณะทางจุลชีวะ (แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดและแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม) มีค่าดัชนีคุณภาพน้ำต่าง ๆ ไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และสามารถจัดอยู่ในกลุ่มแหล่งน้ำประเภทที่ 3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อการอุตสาหกรรม

ข้อมูลทางด้านสภาพภูมิอากาศ พบว่า ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 213 มิลลิเมตรต่อปี

ปริมาณแสง การกระจายของความเข้มรังสีอาทิตย์มีค่าความเข้มรังสีอาทิตย์อยู่ในช่วงเฉลี่ย 18.50 MJ/m^2 –day

สภาพอุณหภูมิโดยทั่วไปช่วงเช้าอุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 24 องศาเซลเซียส ช่วงเที่ยง-บ่ายอุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 33 องศาเซลเซียส และช่วงเย็นอุณหภูมิอยู่ที่ประมาณ 25 องศาเซลเซียส พื้นป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยมอุณหภูมิสูงสุด 36 องศาเซลเซียส/วัน และอุณหภูมิต่ำสุด 15 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 4.1 ผลการติดตั้งแผนที่แสดงเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ

ภาพที่ 4.2 ผลการติดตั้งแผนที่แสดงเส้นทางเดินศึกษาป่าชุมชนโคกหนองแปน

ป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีพรรณไม้ 80 ชนิด และไม้อื่นๆ ทั้งหมด 882 ต้น ได้แก่ มะค่าแต้ 138 ต้น, เต็ง 106 ต้น, ยาง 1 ต้น, ตะคร้อ 1 ต้น, แดง 110 ต้น, กระบก 13 ต้น, หมี่ 1 ต้น, พลองเหมือด 28 ต้น, ไผ่ตง 9 ต้น, ตูมกา 18 ต้น, ซาด 4 ต้น, สะเดา 3 ต้น, ยอป่า 16 ต้น, มะกอกเลื่อม 67 ต้น, ขันทองพยาบาท 3 ต้น, ไข่เน่า 4 ต้น, มะม่วงป่า 2 ต้น, แหน 5 ต้น, กุง 8 ต้น, ติ้ว 240 ต้น, ประดู่ 34 ต้น, หว้า 1 ต้น, พลับพลา 2 ต้น, รกฟ้า 1 ต้น, หนามคอง 2 ต้น, หนามแท่ง 27 ต้น, ขี้เหล็กสาร 24 ต้น, ฉนวน 1 ต้น, มะดูก 1 ต้น, กระทุ่มนา 8 ต้น, โมก 1 ต้น, ตีนนก 1 ต้น, รัง 20 ต้น, มะม่วงหัวแมงวัน 13 ต้น, มะกอก 1 ต้น, ส้านใหญ่ 2 ต้น, พลวง 3 ต้น, สะแบง 2 ต้น, พฤกษ์ 1 ต้น, ตะขบป่า 12 ต้น, ติ้วขาว 3 ต้น, ติ้วแดง 4 ต้น, จิกนา 33 ต้น, กัดลิ้น 13ต้น, น้ำใจใคร 3 ต้น, เหมือดคน 4 ต้น, ช้างโน้ม 12 ต้น, งิ้วป่า 2 ต้น, ส้มเสี่ยว 2 ต้น, อะราง 3 ต้น, มะค่าโมง 2 ต้น, สะเดาช้าง 1 ต้น, ตะไก้ 2 ต้น, นางกวัก 2 ต้น, ประดู่ป่า 1 ต้น, ยูคาลิปตัส 1 ต้น, แสลงพัน 1 ต้น, คันทรง 1 ต้น, เลียบ 1 ต้น, กระปุกป่า 1 ต้น, เสียม 1 ต้น, กล้วยไม้ป่า 1 ต้น, กระถินณรงค์ 1 ต้น, คะนิง 4 ต้น, ติ้วขน 9 ต้น, ส้มป่อย 2 ต้น, สลักดำ 3 ต้น, อ้อยช้าง 11 ต้น, เหมือดขาว 16 ต้น, ติ้วหมาแหงน 15 ต้น,

ส้มกบ 1 ต้น, ตะโกพนม 1 ต้น, ปรง 3 ต้น, แคทราย 2 ต้น, หางนกยูง 1 ต้น, พญายา 1 ต้น, เหมือดโลด 24 ต้น, ขี้เหล็กขาว 1 ต้น, โมกมัน 2 ต้น และมะกล่ำ 1 ต้น,

พืชสมุนไพรพื้นถิ่น 20 ชนิด ทั้งหมด 45 ต้น ได้แก่ เอี้ยงหมายนา 2 ต้น, กระเจียวขาว 2 ต้น, อีนูน 3 ต้น, ผักอูบอีบ 4 ต้น, โมกเครือ 1 ต้น, มะรุมป่า 1 ต้น, โคคลาน 1 ต้น, หมี่ 1 ต้น, ตานกกด 1 ต้น, ขันทองพยาบาท 1 ต้น, สาบเสือ 3 ต้น, กอกกัน 1 ต้น, ขี้ตุ่น 1 ต้น, พลองเหมือด 7 ต้น, โดไม่รู้ล้ม 5 ต้น, มะขามป้อม 1 ต้น, หนอนตายอยาก 4 ต้น, ยอป่า 1 ต้น, น้ำใจใคร 1 ต้น, และหนามแท่ง 4 ต้น

สมุนไพรท้องถิ่นที่ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง พบว่ามี 2 ชนิด ได้แก่ มะขามป้อม 1 ต้น, และหนามแท่ง 4 ต้น สมุนไพรท้องถิ่นที่ลดระดับน้ำตาลในเลือดโรคเบาหวาน พบว่ามี 1 ชนิด ได้แก่ หนามแท่ง 4 ต้น สมุนไพรท้องถิ่นที่ช่วยขับลมหรือท้องอืด พบว่ามี 2 ชนิด ได้แก่ กอกกัน 1 ต้น, และกระเจียวขาว 2 ต้น สมุนไพรท้องถิ่นที่รักษาโรคความดันโลหิตต่ำ พบว่ามี 1 ชนิด ได้แก่ เอี้ยงหมายนา 2 ต้น

สิ่งมีชีวิตอื่นๆ 3 ชนิด ได้แก่ มอสส์ 3, เห็ด 2 ดอก และเห็ดหำพระ 1 ดอก

สัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น 27 ชนิด ทั้งหมด 34,053 ตัว ได้แก่ โคนม 9 ตัว, โคเนื้อ 409 ตัว, กระบือ 44 ตัว, สุกร 80 ตัว, ไก่พื้นเมือง 727 ตัว, ไก่เนื้อ 61 ตัว, ไก่ไข่ 220 ตัว, เป็ดเนื้อ 58 ตัว, เป็ดไข่ 75 ตัว, สุนัข 130 ตัว, แมว 63 ตัว, หอยเชอรี่ 500 ตัว, ปลาดุก 13,075 ตัว, นกเอี้ยง 4 ตัว, หมูป่า 4 ตัว, ปลานิล 1,000 ตัว, ปลาตะเพียน 5,000 ตัว, ปลา 2,300 ตัว, ห่าน 9 ตัว, ไก่ชน 145 ตัว, นก 3 ตัว, ควายเผือก 1 ตัว, นกหงส์หยก 1 ตัว, ปลาหางนกยูง 100 ตัว, ปลาหมอ 35 ตัว, ปลาเทโพ 5,000 ตัว และปลาบึก 5,000 ตัว โดยมีรายได้จากการขายสัตว์เลี้ยง 1,250,598 บาท/ปี

สัตว์และแมลง 19 ชนิด ทั้งหมด 65 ตัว ได้แก่ มดแดง 2 ตัว, แมงมุม 3 ตัว, หนอนบุ้ง 6 ตัว, ผีเสื้อ 1 ตัว, ปลวก 12 ตัว, กิ้งกือ 22 ตัว, ตั๊กแตน 1 ตัว, ตั๊กแตนใบไม้ 1 ตัว, หนอน 3 ตัว, รังมดแดง 3 รัง, แมงแคง 1 ตัว, รังผึ้ง 1 รัง, แมลงปอ 1 ตัว, ด้วงดอกรักสีน้ำเงิน 1 ตัว, ด้วงเต่าสองแต้ม 1 ตัว, แมลงหัวกว้าง 1 ตัว, แมงมุมปูขาว 1 ตัว, ผีเสื้อกลางคืน 2 ตัว และจิ้งจก 2 ตัว

ภูมิปัญญา 6 ภูมิปัญญา ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช สาขาการเกษตร จำนวน 1 คน ได้แก่ นายเสรี สิสืบมา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง สาขาศาสนาและประเพณี จำนวน 1 คน ได้แก่ นายสาย วิเศษศักย์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป สาขาศาสนาและประเพณี จำนวน 1 คน ได้แก่ นายบุญถึง ศรีสุวรรณ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม จำนวน 2 คน ได้แก่ นายเสรี สืบมา และ นายสงกา มะลัยสวรรค์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป สาขาการแพทย์แผนไทย จำนวน 1 คน ได้แก่ นายจันทร์ดี เชิญรัมย์

4.1.2 แนวทางการใช้ประโยชน์จากไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่น ๆ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสำรวจและเก็บข้อมูลทรัพยากรของพรรณไม้ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ไม้มีค่าบางชนิด เช่น มะค่าแต้ สามารถนำมาประยุกต์ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนได้ดี อาทิ ใช้ทำเสา เครื่องมือทางการเกษตร เครื่องเกวียน เครื่องไถนา ส่วนสมุนไพรท้องถิ่นต่างๆนั้นมีสรรพคุณทางยา เช่น โคคลาน **เถา**รสขมเบื่อเย็นปรุงเป็นยารับประทานแก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย แก้เส้นเอ็นตึงแข็ง ปวดหลัง ปวดเอว แก้ไตพิการ ปัสสาวะพิการ และบำรุงโลหิต เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการต่อไปควรมีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ส่งเสริมให้ความรู้การใช้ประโยชน์และเห็นถึงคุณค่าของไม้มีค่าและสมุนไพรท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

4.1.3 การจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่น ๆ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพันธุ์ไม้ในพื้นที่ป่า และพื้นที่ชุมชน ด้วยเครื่อง GPS ที่สามารถระบุตำแหน่งของต้นไม้ที่พบนั้น ถูกนำเข้าในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ทำให้สามารถศึกษาการกระจายตัว และความหนาแน่นของไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่น ๆ สมุนไพรพื้นถิ่น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จัดทำแผนที่ออนไลน์ และเผยแพร่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทุกเวลา จะช่วยให้ทราบข้อมูลไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่น ๆ สมุนไพรพื้นถิ่น ในหลากหลายมิติมากขึ้น โดยเฉพาะการกระจายตัว รวมถึงการคงอยู่ในรูปแบบแผนที่ออนไลน์ https://bigdata-bru.org/rspg/index.php นอกจากนั้นยังจัดทำป้ายแผนที่เส้นทางเดินป่าชุมชนบ้านสระสี่เหลี่ยม ตำบลบ้านยาง อำเภอ ลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้หน่วยงาน โรงเรียน ชุมชน สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาป่าธรรมชาติ

4.2 การถอดองค์ความรู้จากการดำเนินโครงการ

4.2.1 การอภิปรายผล

การดำเนินโครงการสำรวจข้อมูลฐานทรัพยากร (กายภาพ ชีวภาพ ภูมิปัญญา) ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาของมหาวิทยาลัยครั้งนี้ ใช้วิธีการดำเนินการสำรวจค้นหาในแหล่งต่าง ๆ ที่อาจพบได้แก่ พื้นที่ป่าชุมชนที่มีหน่วยงานหรือประชาชนดูแลในรูปแบบคณะกรรมการและในพื้นที่ชุมชน ซึ่งจะพบว่า ไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่น ๆ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่พบได้ตามพื้นที่ป่าชุมชน และสมุนไพรต่างๆก็สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ทั้งในพื้นที่ป่าชุมชนและในชุมชนหมู่บ้านก่อให้เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่นตามมา แต่ในปัจจุบันนั้นผู้คนสมัยใหม่ต่างละเลยต่อสมุนไพรและไม่เห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่าที่ควร จึงควรมีการปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อความคงอยู่ของไม้มีค่าต่างๆ สมุนไพร และภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบต่อไป

4.2.2 ข้อเสนอแนะโครงการ

1) การดำเนินการต่อไปควรมีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ และส่งเสริมให้ความรู้การใช้ประโยชน์จากสมุนไพร เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีศักยภาพมากขึ้น

2) การสำรวจข้อมูลพันธุ์ไม้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ และให้ทราบข้อมูลการคงอยู่ของไม้มีค่า 58 ชนิด และไม้อื่นๆ สมุนไพรพื้นถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะไม้หายาก และสมุนไพรพื้นถิ่นหรือที่ใกล้สูญพันธุ์ควรเก็บข้อมูลพิกัดตำแหน่งเป็นรายต้นพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยความมานะอุตสาหะจะทำให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ และหวงแหนทรัพยากรมากขึ้น

บทที่ 5
การติดตามผลการดำเนินงาน

5.1 ผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการ

ตารางที่ 5.1 ผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการ

รายการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ความสำเร็จ (ร้อยละ)
ผู้เข้าร่วมโครงการ	60 คน	50 คน	83.33
พื้นที่สำรวจพันธุ์ไม้	1 แห่ง	1 แห่ง	100
พันธุ์ไม้ที่สำรวจค้นหา	ทุกชนิด	ทุกชนิด	100
การจัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	1 ฐานข้อมูล	1 ฐานข้อมูล	100
ความพึงพอใจผู้เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ 85	ร้อยละ 85.4	85.4

5.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

5.2.1 วิธีการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลครั้งนี้คือ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ แบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ด้านกระบวนการและขั้นตอน
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- ด้านผลจากเข้าร่วมโครงการ

โดยแบ่งความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) โดยนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 คือ พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 คือ พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 คือ พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 คือ พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 คือ พึงพอใจปานกลาง

5.2.2 ผลการประเมิน

1) ผู้ตอบแบบประเมิน

จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 50 คน ตอบแบบประเมิน 50 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

2) ผลการประเมินความพึงพอใจ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 5.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักศึกษา	30	62.5
ประชาชน	16	33.3
อาจารย์/บุคลากร	4	8.3
รวม	50	100

จากตารางที่ 5.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 50 คน เป็นนักศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ประชาชนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และอาจารย์/บุคลากรจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3

ตารางที่ 5.3 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	13	26
หญิง	37	74
รวม	50	100

จากตารางที่ 5.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 48 คน เป็นเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และเพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 75

ตารางที่ 5.4 ผลการประเมินความพึงพอใจ

ประเด็นความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอน		
1.1 มีกระบวนการและขั้นตอนชัดเจน	4.65	มากที่สุด
ประเด็นความพึงพอใจ	**ค่าเฉลี่ย**	**แปลผล**
1.2 ระยะเวลาเหมาะสม	4.69	มากที่สุด
1.3 มีการประสานงานเหมาะสม	4.63	มากที่สุด
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
2.1 อุปกรณ์เครื่องมือสำรวจมีความพร้อม	4.73	มากที่สุด
2.2 อาหารและเครื่องดื่ม มีความเหมาะสม	4.58	มากที่สุด
3. ผลจากการเข้าร่วมโครงการ		
3.1 ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ	4.65	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมในโครงการเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วม	4.71	มากที่สุด
4. ภาพรวมทั้งหมดของโครงการ	4.79	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.68**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5.4 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจที่มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.79 (ร้อยละ 85.4) โดยมีความพึงพอใจด้านภาพรวมทั้งหมดของโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ มีอุปกรณ์เครื่องมือสำรวจมีความพร้อม กิจกรรมในโครงการเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วม ระยะเวลาเหมาะสม มีกระบวนการและขั้นตอนชัดเจน ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ มีการประสานงานเหมาะสม และอาหารและเครื่องดื่ม ตามลำดับ